

Suomi
Finland
100

Ratkaisujen Suomi: Puolivälin tarkistus

Hallituksen toimintasuunnitelma vuosille 2017–2019

Hallituksen julkaisusarja | 5/2017

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Ratkaisujen Suomi: Puolivälin tarkistus

**Hallituksen toimintasuunnitelma
vuosille 2017–2019**

Hallituksen julkaisusarja 5/2017

Julkaisija
VALTIONEUVOSTON KANSLIA

KUVAILEHTI
28.4.2017

Tekijät

Julkaisun laji

Raportti

Toimeksiantaja

Valtioneuvoston kanslia

Toimielimen asettamispäivä

Julkaisun nimi

Ratkaisujen Suomi: Puolivälin tarkistus
Hallituksen toimintasuunnitelma vuosille 2017–2019

Tiivistelmä

Hallitus tarkasteli hallituskauden puolivälissä tavoitteidensa ja toimintansa suhdetta huomioiden toimintaympäristön muutokset. Hallitus arvioi, että sen strategia ja talouspolitiikan linja ovat kokonaisuutena oikeassa suunnassa, mutta hallituskauden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää vielä lisätoimia.

Tämä on Juha Sipilän hallituksen kolmas, tarkistettu toimintasuunnitelma. Edellisiin toimintasuunnitelmiin nähden hallituksen loppukauden toimintasuunnitelma on fokusoidumpi ja strategisempi. Toimenpiteiden yksityiskohtainen suunnittelu kuuluu ministeriöiden normaaliin johtamiseen ja toiminnan suunnitteluun.

Toimintasuunnitelma jakaantuu kahteen osaan, joissa ensimmäinen osa sisältää puolivälin uudet avaukset. Toinen osa sisältää koosteen kärkihankkeiden ja reformien keskeisimmistä saavutuksista ja loppuhallituskauden toimista.

Puolivälin uudet avaukset on jäsennetty neljään kokonaisuuteen: Osaaminen, kasvu ja työllisyys; välittäminen; uudistuminen ja turvallisuus. Erityisesti näihin kokonaisuuksiin on kohdennettu lisätoimia ja -panostuksia.

Tässä toimintasuunnitelmassa täsmennetään kärkihankkeiden ja reformien keskeisimmät etenemisen etapit. Kyseessä on muutosohjelma, jonka toteuttamiseen koko hallitus on voimakkaasti sitoutunut. Asiakirja ei kata koko hallitusohjelman sisältöä. Se kokoaa keskeisimmät kärkihankkeita ja reformeja edistävät toimet, jotka vauhdittavat tarvittavaa muutosta eteenpäin kohti hallituksen visiota.

Hallitus ohjaa kärkihankkeiden toimeenpanoa säännöllisesti järjestettävissä strategiaistunnoissaan. Jokaisella kärkihankkeella on oma vastuuministeri, ja kaikilla painopistealueilla on omat ministerityöryhmänsä. Toimintasuunnitelman etenemistä havainnollistavaa aineistoa on koottu <http://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelman-toteutus> -verkkosivustolle.

Avainsanat

hallituksen painopistealue, hallituksen strategiaprosessi, kärkihanke, toimintasuunnitelma, muutosohjelma

Sarjan nimi ja numero

Hallituksen julkaisusarja 5/2017

ISSN

2323-962X

ISBN (painettu)

Kokonaissivumäärä

69

Kieli

Fi

Luottamuksellisuus

julkinen

ISBN (PDF)

978-952-287-418-4

Kustantaja

Valtioneuvoston kanslia
Julkaisu PDF:nä: www.vnk.fi/julkaisut
Lisätietoja: julkaisut@vnk.fi

Taitto

Valtioneuvoston kanslia
Hallituksen strategiasihteeristö

Utgivare STATSRÅDETS KANSLI		PRESENTATIONSBLAD 28.4.2017	
Författare		Typ av publikation Rapport	
		Uppdragsgivare Statsrådets kansli	
		Datum då utredningen tillsattes	
Publikationens namn			
Lösningar för Finland: En halvtidsöversyn Regeringens handlingsplan för 2017–2019			
Sammandrag			
<p>Regeringen granskade i mitten av regeringsperioden förhållandet mellan sina mål och sin verksamhet med beaktande av förändringarna i verksamhetsmiljön. Regeringen bedömer att dess strategi och ekonomisk-politiska linje som helhet betraktat är ett steg i rätt riktning, men det krävs ytterligare åtgärder för att nå regeringsperiodens mål.</p> <p>Detta är Juha Sipiläs regerings tredje, justerade handlingsplan. Jämfört med de tidigare handlingsplanerna är denna handlingsplan för den återstående regeringsperioden mer fokuserad och strategisk. Den detaljerade planeringen av åtgärderna är en del av den normala ledningen och verksamhetsplaneringen vid ministerierna.</p> <p>Handlingsplanen är uppdelad i två delar, varav den första omfattar de nya initiativen i mitten av regeringsperioden. Den andra delen sammanfattar de viktigaste resultaten av spetsprojekten och reformerna och åtgärderna för den återstående regeringsperioden.</p> <p>De nya initiativen i mitten av regeringsperioden har delats in i fyra helheter: kompetens, tillväxt och sysselsättning, omsorg, förnyelse och säkerhet. Nya åtgärder och insatser har riktats särskilt till dessa helheter.</p> <p>I denna handlingsplan preciseras spetsprojektens och reformernas viktigaste skeden. Det är fråga om ett reformprogram som regeringen förbinder sig fullt ut att genomföra. Dokumentet inbegriper inte innehållet i hela regeringsprogrammet. I dokumentet sammanställs de viktigaste åtgärderna som främjar förutom spetsprojekten och reformerna också den ändring som behövs för att uppnå regeringens vision.</p> <p>Regeringen styr genomförandet av spetsprojekten vid sina strategisessioner som ordnas regelbundet. Varje spetsprojekt har en egen ansvarig minister och alla prioriterade områden har egna ministerarbetsgrupper. Material som åskådliggör hur handlingsplanen framskrider finns på webbplatsen http://valtioneuvosto.fi/sv/genomforandet-av-regeringsprogrammet.</p>			
Nyckelord			
handlingsplan, förändringsprogram, regeringens prioriteringsområde, regeringens strategiprocess, spetsprojekt			
Publikationsseriens namn och nummer Regeringens publikationsserie 5/2017		ISSN 2323-962X	ISBN (tryck)
Sidantal 69	Språk Fi	Sekretessgrad Offentlig	ISBN (PDF) 978-952-287-418-4
Förläggare Statsrådets kansli Publikationen som PDF: www.vnk.fi/julkaisut Ytterligare information: julkaisut@vnk.fi		Layout Statsrådets kansli Regeringens strategisekretariat	

Sisälllys

Johdanto.....	7
Uudet avaukset	9
Osaaminen, kasvu ja työllisyys.....	9
Välittäminen.....	12
Uudistuminen	15
Turvallisuus	18
1 TYÖLLISYYS JA KILPAILUKYKY	23
Kärkihanke 1: Kilpailukyyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla	24
Kärkihanke 2: Työn vastaanottamista estäviä kannustinloukkuja puretaan ja rakenteellista työttömyyttä alennetaan	26
Kärkihanke 3: Paikallista sopimista edistetään ja työllistämisen esteitä puretaan	28
Kärkihanke 4: Uudistetaan työvoimahallinto työllistymistä tukevaksi	29
Kärkihanke 5: Asuntorakentamista lisätään.....	32
2 OSAAMINEN JA KOULUTUS	33
Kärkihanke 1: Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin	34
Kärkihanke 2: Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi	35
Kärkihanke 3: Nopeutetaan siirtymistä työelämään.....	36
Kärkihanke 4: Parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta	37
Kärkihanke 5: Vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä innovaatioiden kaupallistamiseksi.....	38
Kärkihanke 6: Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan.....	39
3 HYVINVOINTI JA TERVEYS.....	41
Kärkihanke 1: Palvelut asiakaslähtöisiksi	42
Kärkihanke 2: Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta.....	43
Kärkihanke 3: Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma	44
Kärkihanke 4: Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omaishoitoa.....	45
Kärkihanke 5: Osatyökykyisille tie työelämään	46
4 BIOTALOUS JA PUHTAAT RATKAISUT	47
Kärkihanke 1: Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti.....	48
Kärkihanke 2: Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä	49
Kärkihanke 3: Kiertotalouden läpimurto ja puhtaat ratkaisut käyttöön.....	50
Kärkihanke 4: Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun..	51
Kärkihanke 5: Luontopolitiikkaa luottamuksella ja reiluin keinoin	52

5	DIGITALISAATIO, KOKEILUT JA NORMIEN PURKAMINEN	53
	Kärkihanke 1: Digitalisoidaan julkiset palvelut.....	54
	Kärkihanke 2: Rakennetaan digitaalisen liiketoiminnan kasvu ympäristö.....	56
	Kärkihanke 3: Sujuvoitetaan säädöksiä	58
	Kärkihanke 4: Otetaan käyttöön kokeilukulttuuri.....	61
	Kärkihanke 5: Parannetaan johtamista ja toimeenpanoa.....	62
6	REFORMIT.....	63
	Reformi 1: Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus	64
	Reformi 2: JTS-miljardi eli kuntien, maakuntien ja koko julkisen sektorin kustannusten karsiminen.....	65
	Reformi 3: Tulevaisuuden kunta	66
	Reformi 4: Maakuntauudistus.....	67
	Reformi 5: Keskushallinnon uudistus	68
7	HALLITUKSEN KESKEISET KIVIJALKAHANKKEET	69

Johdanto

Hallitusohjelman toteutus etenee suunnitellusti – Puoliväliriihessä hallitus sopi uusista panostuksista kasvuun ja työllisyyteen

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma määrittelee Suomen tulevaisuuden vision: **”Suomi vuonna 2025 on uudistuva, välittävä ja turvallinen maa, jossa jokainen meistä voi kokea olevansa tärkeä. Yhteiskunnassamme vallitsee luottamus.”** Hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen talous kestäväksi kasvun ja paranevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palvelujen ja sosiaaliturvan rahoitus. Hallitus pitää kiinni julkisen talouden pitkän aikavälin tasapainotavoitteesta ja kuroo umpeen 10 miljardin euron kestävyysvajetta. Sitä katetaan 4 miljardin euron säästöillä sekä julkista taloutta kohentavilla 4 miljardin euron reformeilla. Loput 2 miljardia kateetaan työllisyyttä ja kasvua vauhdittavilla toimilla.

Hallitusohjelmassaan hallitus valitsi **viisi painopistealuetta**, joita konkretisoivat **26 kärkihanketta**. Lisäksi hallitus toteuttaa eläkeuudistuksen, SOTE- ja maakuntauudistuksen, karsii julkisen sektorin kustannuksia ja uudistaa keskushallintoa. Hallitus jatkaa kärkihankkeiden ja reformien toteutusta.

Hallituskauden puolivälissä hallitus tarkasteli tavoitteidensa ja toimintansa suhdetta huomioiden toimintaympäristön muutokset. Hallitus arvioi, että sen strategia ja talouspolitiikan linja ovat kokonaisuutena oikeassa suunnassa, mutta hallituskauden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää vielä lisätoimia.

Hallitus tarkastelee tulevaisuusselonteossaan työn murrosta ja tulevaisuutta vuoden 2017 aikana. Yksi keskeisistä muutostekijöistä on teknologinen murros, jossa avainasemassa ovat digitaalisuus, tekoäly ja automatisaatio. Nämä kysymykset liittyvät paitsi talouskasvun edellytysten rakentamiseen, myös turvallisuuteen.

Puoliväliriihen uudet avaukset on jäsennetty neljään kokonaisuuteen:

- Osaaminen, kasvu ja työllisyys
- Välittäminen
- Uudistuminen
- Turvallisuus

Eryteisesti näihin kokonaisuuksiin on kohdennettu lisätoimia ja -panostuksia.

Hallituksen painopisteenä on **osaamiseen** perustuva kasvu. Koulutukseen, huippututkimukseen ja innovaatiotoimintaan osoitetaan lisäresursseja. Suomessa on nyt merkkejä pitkään odotetusta **talouskasvun** nopeutumisesta. Samalla **työllisyysaste** on kehittynyt hyvään suuntaan. Julkinen taloutemme ei kuitenkaan vielä ole kestävällä pohjalla. Hallitus haluaa vahvistaa liikkeelle lähteneen talouskasvun pohjaa ja varmistaa ja vauhdittaa työllisyysasteen myönteistä kehitystä.

Hyvinvointiyhteiskunnan keskeinen arvo on **välittäminen**. Kasvun ja uudistumisen rinnalla on keskeistä varmistaa, että kaikki pääsevät osallistumaan yhteiskuntaan. Eryteisesti nuorten syrjäytymistä halutaan ehkäistä.

Mikään yhteiskunta ei selviydy ilman **uudistumista** ja pitkällä aikavälillä talouskasvu nojaa tuottavuuden kasvuun. Keskeinen uudistumishaasteemme on digitalisaatio, jossa onnistuminen nostaa julkisen sektorin tuottavuutta. Se vähentää paineita palvelujen leikkaamiselle. Samalla digitalisaatio luo uusia mahdollisuuksia yritystoiminnalle.

Suomen **turvallisuusympäristö** on muuttunut epävakammaksi ja myös sotilaallinen toiminta ja sotilaalliset jännitteet Itämeren alueella ovat viime vuosina lisääntyneet. Uhkien ja sodan kuvan monipuolistuttua Suomeen normaaliolojen häiriötilanteissa ja kriisiaikana kohdistuva keinovalikoima on laaja. Sisäiselle ja ulkoiselle turvallisuudelle asetetut vaatimukset ovat kasvaneet. Pitkäkestoiset kriisit, kansainvälinen vastakkainasettelu, terroristi- ja ääriliikkeiden aktivoituminen, sotilaallisten kriisien ennakkovaroitusajan lyhentyminen ja alentunut kynnys voimankäyttöön, yhteiskunnallinen muutos ja teknologian kehittyminen vaativat useita uusia toimia. Turvallisuus on toimivan yhteiskunnan kivijalka. Hallitus haluaa varmistaa, että Suomi on jatkossakin yksi maailman turvallisimmista maista.

Puolivälitarkastelu keskeinen etappi hallituksen strategiaprosessissa

Tämä on Juha Sipilän hallituksen kolmas, tarkistettu toimintasuunnitelma. Suhteessa aiempiin toimintasuunnitelmiin kolmas toimintasuunnitelma on tarkastelutasoltaan strategisempi. Toimien tarkempi projektointi ja suunnittelu ovat osa ministeriöiden toiminnan suunnittelua.

Toimintasuunnitelma jakaantuu kahteen osaan, joissa ensimmäinen osa sisältää puolivälin uudet avaukset. Toinen osa sisältää koosteen kärkihankkeiden ja reformien keskeisimmistä saavutuksista ja loppuhallituskauden toimista.

Tässä toimintasuunnitelmassa täsmennetään kärkihankkeiden ja reformien keskeisimmät etenevän etapit. Kyseessä on **muutosohjelma**, jonka toteuttamiseen hallitus on voimakkaasti sitoutunut. Asiakirja ei kata koko hallitusohjelman sisältöä. Se kokoaa keskeisimmät kärkihankkeita ja reformeja edistävät toimet, jotka vauhdittavat tarvittavaa muutosta eteenpäin kohti hallituksen visiota.

Syksyllä 2015 hallitus päätti kertaluonteisesta vuosille 2016–2018 kohdennetusta miljardin euron panostuksesta kärkihankkeisiin. Hallituksen toimintasuunnitelmaa toteutetaan tämän rahoituksen ja olemassa olevien valtiontalouden kehysten sekä muun julkisen talouden suunnitelman puitteissa. Painopistealueiden kohdalle on merkitty niille allokoitu kärkihankerahoitus. Kärkihankkeilla voi olla käytössä myös muuta rahoitusta.

Hallitus ohjaa kärkihankkeiden toimeenpanoa säännöllisesti järjestettävissä **strategiaistunnoissaan**. Jokaisella kärkihankkeella on oma vastuuministeri, ja kaikilla painopistealueilla on omat ministeriöryhmänsä. Toimintasuunnitelman etenemistä havainnollistavaa aineistoa on koottu vn.fi -verkkosivustolle.

Uudet avaukset

Osaaminen, kasvu ja työllisyys

Työllisyyspaketissa välittömiä ja pidemmän aikavälin vaikuttavia toimia

Hallituksen puolivälitarkasteluun on valmisteltu joukko uusia konkreettisia päätösesityksiä, joiden työllisyysvaikutukset toteutuvat jo tällä hallituskaudella. Laaja-alainen työllisyyspaketti sisältää myös pidemmällä aikavälillä vaikuttavia toimenpiteitä. Työllisyyspaketin keskeisiä sisältöjä ovat mm. positiivisen rakennemuutoksen hallinta, työttömien aktivointi, yrittäjyyden edellytysten vahvistaminen (ml. ensimmäisen työntekijän palkkaamisen helpottaminen), osaamisen kehittämistoimet, maakunnalliseen kasvupalveluun liittyvät uudistukset sekä työllistymistä tukevat innovatiiviset kokeilut.

Vastuuministerit: Jari Lindström ja Mika Lintilä

Yrittäjyyspaketin päivitys

Yrittäjyyspaketin alle kootaan yrittäjyyteen kannustavia ja yrittäjyyden esteitä poistavia hallituksen toimenpiteitä. Paketissa huomioidaan erityisesti yrittäjyyden ja työnteon uudet muodot, kuten jakamistalous, alustatalous, itsensä työllistäminen sekä yrittäjyyden ja palkkatyön yhdistelmät.

Yrittäjyyspaketin päivitys sisältää mm. itsensä työllistäjien työttömyysturvan muutokset. Aloitetaan selvityshenkilöiden (Hellsten, Löfgren) ehdotusten valmistelu työttömien mahdollisuudesta harjoittaa yritystoimintaa 4 kuukauden ajan ja saada samanaikaisesti työttömyysetuutta. Tavoitteena on rahoituspäätöksen tekeminen budjettiriihessä. STM aloittaa yhdistelmävakuutuksen käyttöönoton valmistelun. Lisäksi valmistellaan yrittäjästä työnantajaksi -palvelupaketti, edistään omistajanvaihdoksia, lyhennetään yrittäjän sairauspäivärahan omavastuu-aikaa sekä jatketaan yritystoiminnan lupa- ja ilmoitusmenettelyjen asiakaslähtöistä kehittämistä.

Vastuuministerit: Mika Lintilä ja Jari Lindström

Business Finland -uudistuksella vauhtia yritysten vientiin

Tekes ja Finpro yhdistetään työnimellä *Business Finland* kulkevaksi uudeksi toimijaksi. Business Finland kokoaa saman katon alle kaikki innovaatorahoitukseen, vientiin, investointeihin sekä matkailun edistämiseen liittyvät palvelut. Uudistuksella myötä voidaan kohdentaa enemmän resursseja asiakaspalveluun sekä Suomessa että ulkomailla. Tavoitteena on, että Business Finland aloittaa vuoden 2018 alussa.

Uudistuksella parannetaan kasvua ja kansainvälistymistä tavoittelevien yritysten palvelua ja vahvistetaan innovaatiojärjestelmän kansainvälistymistä. Jatkossa voidaan huomioida paremmin yritysten kasvun ja kansainvälistymisen koko elinkaari. Yhtenäinen palvelupolku jatkuu tuotteiden, palveluiden ja liiketoimintamallien kehityksestä aina innovaation markkinoille viemiseen asti. Ulkomailla yhteistyötä ulkoministeriön kanssa tiivistetään ja lähetystöjen päälliköt ottavat Team Finland -verkoston ”maajohtajina” laajempaa vastuuta kokonaisuudesta myös yritysten viennin ja kansainvälistymisen osalta.

Korkeakoulutus- ja tutkimusjärjestelmän kansainvälistymisen lisäämiseksi perustetaan *Team Finland Knowledge* -verkosto edustamaan suomalaista korkeakoulutusta ja tutkimusta valituissa maissa.

Vastuuministerit: Mika Lintilä ja Kai Mykkänen

Nopeaa kasvua ja työllisyyttä Matkailu 4.0 -hankkeesta

Matkailulla on nopeasti kasvavana alana iso merkitys talouskasvulle ja työllisyydelle. Matkailuala on erittäin työvoimavaltainen ja se tuo tuloja ympäri Suomea. Matkailulla on myös merkittävät kerrannaisvaikutukset muille toimialoille.

Suomen matkailun näkymät tuleville vuosille ovat poikkeuksellisen myönteiset, mutta viime aikojen kansainvälinen noste ei muutu kysynnäksi ilman nopeita, oikein suunnattuja ja asiakaslähtöisiä toimenpiteitä. *Matkailu 4.0* sisältää mm. Visit Finlandin määrärahojen tasokorotuksen sekä toimenpiteitä matkailuyritysten digiosaamisen vahvistamiseksi ja matkailun ympärivuotisuuden lisäämiseksi. Myös luontomatkailun edellytyksiä vahvistetaan. Lisäksi valmistellaan toimenpideohjelmamatkailualan työpaikkojen ja työvoiman kohtaanto-ongelmiin. Toimenpiteiden taustaselvitykset tehdään vuonna 2017. Toimenpiteiden toteutus alkaa vuonna 2018.

Vastuuministerit: Mika Lintilä, Kimmo Tiilikainen, Jari Leppä, Jari Lindström ja Sampo Terho

Kiertotalouteen vauhtia sekä innovatiiviset julkiset hankinnat käyttöön

Hallitusohjelman mukaan Suomi tavoittelee bio- ja kiertotalouden sekä cleantechin edelläkävijyyttä. Alojen kasvu ei kuitenkaan ole ollut odotettua eivätkä kärkihankerahoituksella tähän asti tuetut uudet kokeilut ole skaalautuneet vielä vientituotteiksi. Markkinoita avaavien innovatiivisten ja kestävien julkisten hankintojen strategista johtamista, riskienhallintaa ja osaamista on parannettava. Kestävät julkiset hankinnat ja hankintojen neuvontapalvelut edesauttaisivat myös hallituksen vähähiilisyystavoitteiden saavuttamista.

Kiertotalouden vauhdittamiseksi hallitus tukee osana innovaatiotukipakettia liiketoimintaekosysteemien kehittämistä ja kasvun tukemista, kiertotalouden innovaatio toimintaa sekä viennin edistämistä. Innovatiivisten hankintojen lisäämiseksi perustetaan verkostomainen osaamiskeskus keväällä 2018 ja pilotoidaan *Green deal* -mallia kestävien hankintojen edistämiseksi.

Kiertotalouden edistämiseksi laaditaan yhteistyössä Sitran kanssa toimenpideohjelma, joka pohjautuu aiemmin julkaistuun kiertotalouden tiekarttaan.

Vastuuministerit: Kimmo Tiilikainen, Mika Lintilä ja Jari Leppä

Talent Boost -ohjelma hakee kasvua kansainvälisten osaajien avulla

Laaditaan valtioneuvoston yhteinen ohjelma, jonka avulla houkutellessaan kansainvälisiä osaajia Suomeen sekä hyödynnetään heidän verkostojaan investointien ja yritysten kasvun edistämiseksi. Toimenpiteisiin kuuluvat mm. kohdennettu maakuvamarkkinointi, tarvittavien palveluiden turvaaminen sekä elinkeinoelämän ekosysteemien, innovaatioalustojen sekä työmarkkinoiden kehittämiseen kansainvälisille osaajille avoimiksi ja yrittäjyyteen kannustaviksi. Toteutetaan korkeakou-

lutuksen ja tutkimuksen kansainvälistymislinjauksia. Mahdollistetaan viranomaisasiointi myös englanninkielellä. Työllisyyttä ja kasvua tuetaan ulkomaalaislaissa mahdollistamalla erityisen start-up-yrittäjän oleskeluluvan myöntäminen kasvu- ja innovaatioyrityksille.

Vastuuministerit: Mika Lintilä, Jari Lindström, Sanni Grahn-Laasonen, Kai Mykkänen ja Paula Risikko

Elinkeinoitukien tarkastelu

Hallitus arvioi valtion yritystukien kokonaisuuden virkamiesselvitystyön pohjalta. Tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva yritystukien vaikutuksista sekä arvioida tarve niiden suuntaamisesta elinkeinoelämää uudistavampaan suuntaan. Arvioinnin tulokset ovat käytössä budjettiriiheen syksyllä 2017.

Vastuuministeri: Mika Lintilä

Tutkimus- ja innovaatiouudistuksella kasvun eväitä

Hallitus panostaa huippututkimukseen ja tutkimuksen vaikuttavuuteen. TKI-toiminnassa keskeisenä tavoitteena on osaamisen ja elinkeinoelämän tarpeiden parempi kohtaaminen. Tekesille ja Suomen Akatemialle osoitetaan lisärahoitusta uusiin PPP -kumppanuuteen perustuviin kasvumootteihin (Tekes) ja huippututkimuksen lippulaivoihin (Suomen Akatemia). Hallitus hakee lisäpanostuksia osaamiseen ja koulutukseen myös pääomittamalla Suomen Akatemiaa ja Tekesiä. Lisäksi ammatillista koulutusta kehitetään ja parannetaan pääomituksen avulla.

Vastuuministerit: Mika Lintilä ja Sanni Grahn-Laasonen

Luovaa taloutta vahvistetaan

Luovilla aloilla on merkittävää kasvupotentiaalia. Ne ovat jo nyt merkittävä osa kansantaloutta ja suuri työllistäjä. Aineeton pääoma on uusi tuotannon tekijä, ja luovalla työllä tuotetaan korkean jalostusarvon vientituotteita. Luovien alojen toimintaedellytysten parantamiseksi, yhteistyön ja verkostoitumisen lisäämiseksi sekä muiden alojen kilpailukyvyn vahvistamiseksi hallitus ottaa luovat alat osaksi yrittäjyys- ja työllisyyspaketteja sekä niihin kuuluvia kasvun ja kansainvälistymisen tukimuotoja toteuttaen "Luova talous ja aineettomat arvot" -työryhmän ehdotuksia.

Hallitus vaikuttaa siihen, että Verohallinto selkiyttäisi kriteerit, joilla tekijänoikeuksista saatava tulo voitaisiin katsoa elinkeinotuloksi. Tällöin siitä voitaisiin vähentää tulonhankkimismenot. Tekijänoikeuksien luovuttamiseen ja niiden arvostamiseen liittyvät verotuskäytännöt yhtenäistettäisiin, jolloin tekijänoikeudet sekä niistä syntyvä tulo olisi mahdollista siirtää yhtiölle.

Selkiytetään ei-työsuhteisten taiteilijoiden MYEL-YEL -eläketurva niin, että päällekkäisyyksiltä vältytään.

Vastuuministerit: Sampo Terho, Mika Lintilä ja Pirkko Mattila

Lukiokoulutukselle vetovoimaa uudistuksella

Hallitus käynnistää lukiokoulutuksen uudistuksen. Tavoitteena on lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona, vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle. Yksilöllisemmät ja joustavammat opintopolut, niiden vaatima ohjaus ja tuki, oppiainerajat ylittävät opinnot ja korkeakouluyhteistyö ovat keskeisiä keinoja tavoitteen saavuttamiseksi. Työssä otetaan huomioon ylioppilastutkinnon uudistuksesta tehty työryhmäesitys. Hallituksen esitys lukiolain uudistamiseksi valmistellaan annettavaksi eduskunnalle keväällä 2018.

Vastuuministeri: Sanni Grahn-Laasonen

Tekoälyohjelma

Ohjelman tavoitteena on, että Suomi on kärkimaa, joka kykenee soveltamaan tekoälyä nopeammin kuin kilpailijansa. Tekoälyn ja robotiikan toimenpideohjelman ydintavoitteena on nostaa tekoäly ja robotiikka suomalaisyritysten menestystekijäksi. Toimenpideohjelmassa määritellään tarvittavat muutokset mm. lainsäädännössä, koulutusjärjestelmässä, julkisessa rahoituksessa, työn tekemisen tavoissa sekä yhteistyörakenteissa, jotta toimintaympäristö tukisi parhaalla mahdollisella tavalla tekoälyn ja robotiikan hyödyntämistä.

Vastuuministeri: Mika Lintilä

Kestävän kaupunkikehityksen ohjelma

Käynnistetään kansallinen kestävä kaupunkikehityksen ohjelma, jolla edistetään integroivaa kaupunkikehittämistä pääpainona ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestävät ratkaisut ja niihin tukeutuvan elinkeinotoiminnan vahvistaminen. Ohjelma on viisivuotinen ja toteutetaan nykyisillä resursseilla.

Vastuuministeri: Kimmo Tiilikainen

EU/ETA-maiden ulkopuolelta tuleva työvoima

EU/ETA-maiden ulkopuolelta tulevan työvoiman lisäämiseksi vauhditetaan muuttamalla ulkomalaislakia. HE valmistuu syyskuussa 2017.

Vastuuministeri: Paula Risikko

Välittäminen

Syrjäytyneiden nuorten määrän vähentäminen (NEET-nuoret)

Lasten ja nuorten hyvinvointia, opiskelua ja työllistymistä tukevasta järjestelmästä on kehittynyt monimutkainen. Se ei kannusta riittävästi lapsia ja nuoria löytämään omia vahvuuksiaan, eikä omaa polkua järjestelmässä ole helppo löytää. Palveluiden, kannustimien ja tukitoimien riittämätön koordinaatio ja yhteistyön puute heikentävät toimenpiteiden vaikuttavuutta. Hallitus toteut-

taa 19 toimenpidettä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien nuorten vähentämiseksi.

Toimintasuunnitelman liitteenä on taustamuistio toimenpiteistä.

Vastuuministeri: Sanni Grahn-Laasonen, Jari Lindström, Juha Rehula, Pirkko Mattila ja Sampo Terho

Lasten, nuorten ja perheiden kokonaisuus

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia edistetään ja eriarvoistumista vähennetään hallituksen usean kärkihankkeen toimenpiteillä. Kärkihankkeissa hahmotetaan myös lasten, nuorten ja perheiden palveluiden ja tuen tulevaisuutta uudessa tilanteessa, jossa maakunnat aloittavat toimintansa vuonna 2019.

Kärkihankkeiden kokonaistarkastelussa varmistetaan eri kärkihankkeiden yhteisvaikutus lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnille sekä eriarvoisuuden vähentämiseksi uuden hallinnon valmistelun yhteydessä. Kokonaistarkastelun tavoitteena on myös uudistaa vakiintuneita toimintatapoja ja edistää eri toimijoiden vuoropuhelua.

Kokonaistarkastelussa selvitetään kunnallisten ja maakunnallisten palvelujärjestäjien sekä palveluiden yhdyspintoja uudessa toimintaympäristössä. Selvitetään ja ratkaistaan erityisesti verkostojohtamiseen liittyvät ongelmat. Selvitetään lasten, nuorten ja perheiden palveluiden moniammatilliseen yhteistyöhön liittyvä tiedonhallinnan nykytila ja kehittämistarpeet. Kehitetään varhaiskasvatuksen henkilöstörakennetta. Tavoitteena on vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua ja pedagogiikkaa, nostaa henkilöstön osaamistasoa sekä lisätä lasten ja perheiden saamaa moniammatillista tukea.

Eriarvoistumisen ja syrjäytymisen ehkäisyn tavoitteen saavuttamiseksi kokonaistarkastelu fokusoidaan Lape-kärkihankkeen ja Nuorisotakuu-kärkihankkeen NEET-toimenpiteiden yhteisvaikutuksen vahvistamiseen.

Selvitystöitä tehdään vuoden 2017 loppuun asti. Selvitysten pohjalta suunniteltavat kehittämistoimet käynnistetään vuoden 2018 alkuneljänneksellä ja kehittämistoimet ovat valmiina vuoden 2018 loppuun mennessä.

Vastuuministerit: Sanni Grahn-Laasonen ja Juha Rehula

Perustulokokeilusta ratkaisuja kannustinloukkuihin

Perustulokokeilun tavoitteena on arvioida, voidaanko sen avulla uudistaa sosiaaliturvaa niin, että erityisesti työn tekemiseen liittyvät kannustinloukut vähenevät. Perustulokokeilu on toteutettu kokeilulailla vuosille 2017–2018. Käynnissä olevaa perustulokokeilua seurataan ja sen tuloksia ja lisätietoa käyttäytymisvaikutuksista saadaan aikaisintaan syksyllä 2017. Tämän jälkeen tehdään päätökset mahdollisesta kokeilun toisesta vaiheesta. Rinnakkain käynnissä olevan kokeilun kanssa verotuksesta tehdään erillinen selvitys 12/2018 mennessä.

Vastuuministeri: Pirkko Mattila

Osallistavaa sosiaaliturvaa kokeillaan

Luodaan aikuissosiaalityöhön osallistavan sosiaaliturvan uusi palvelukokonaisuus, jossa sosiaalityölle annetaan nykyistä enemmän välineitä tukea pitkään työttömänä olleita henkilöitä. Kokeilussa osallisuutta tukeva sosiaalinen kuntoutus ja työllisyyttä tukeva kuntouttava sosiaalityö integroidaan yhteen. Kokeilussa testataan, miten sosiaalityöhön integroidut pitkäaikaistyöttömien työvoimapalvelut ja osallisuutta tukevat sosiaalityön menetelmät, kuten valtaistaminen, yhdyskuntatyö ja liikkuvat sosiaalityön palvelut edistävät vaikeasti työllistettävien henkilöiden työ- ja toimintakykyä, osallisuutta ja työllistymistä.

Kokeilussa tutkitaan myös sitä, vähentääkö uusi palvelumalli viimesijaisten etuuksien käyttöä. Kokeilun tarkoituksena on tuottaa tietoa kuntouttavan työtoiminnan lainsäädännön uudistamista varten. Kokeilun pohjalta selkiytetään, mitä osallistavan sosiaaliturvan selvityksessä (VNK-teas 17/2018) kuvattu sosiaalityöhön liitetty osallisuustulo voisi olla ja millaisia lainsäädännöllisiä ja muita muutoksia tarvitaan, että osallisuustulo voitaisiin ottaa tulevaisuudessa käyttöön osana osallistavan sosiaaliturvan palvelukokonaisuutta.

Kokeilun suunnittelu käynnistyy keväällä 2017 ja kokeiluun valittujen sosiaalityöntekijöiden koulutus tapahtuu syksyllä 2017. Työskentely asiakkaiden kanssa aloitetaan vuoden 2018 alussa. Kokeilu kestää vuoden 2018 loppuun. Tulosten tarkastelu ja analyysi tapahtuu keväällä 2019.

Vastuuministeri: Pirkko Mattila

Eriarvoistumisen pysäyttäminen

Taloukasvun nopeutuessa on tärkeää pitää huoli kaikkien kansalaisten hyvinvoinnista ja pärjäämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa. Pääministeri asetti vuoden 2017 alussa professori Juho Saaren johtaman työryhmän, joka esittää konkreettisia toimenpiteitä eriarvoistumiskehityksen pysäyttämiseksi. Työryhmä kiinnittää huomiota mm. tulonsiirtojärjestelmien uudistamiseen, kansanterveyteen, asumisen tukiin, ylivelkaantumiseen ja työllistäviin toimenpiteisiin sekä sosiaalipalvelujen vaikuttavuuteen. Työryhmä luovuttaa ehdotukset hallitukselle keväällä 2018.

Vastuuministeri: Juha Sipilä ja muu hallitus

Sosiaaliturvan uudistus

Hallitus käynnistää valmistelut työllisyyttä ja toimeliaisuutta parantavasta, eriarvoisuutta vähentävästä sosiaaliturvan kokonaisuudistuksesta. Valmistelussa otetaan huomioon muun muassa perustulokokeilun, osallistumistulokokeilun ja muiden käynnistettävien tutkimusten, laajan kuulemiskierroksen ja selvitysten tulokset sekä kansallisen tulorekisterin tuomat mahdollisuudet.

Uudistuminen

JTS-miljardi eli julkisen talouden toimintauudistus

Hallitusohjelma asetti tavoitteeksi karsia kuntien tehtäviä ja velvoitteita miljardilla eurolla vuoteen 2029 mennessä. Hallitus on uudistanut ja laajentanut reformin kattamaan koko julkisen talouden toimintaa. Jatkovalmistelu tehdään seuraavien teemojen pohjalta:

- Kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsiminen (arvio säästöpotentiaalista 370 miljoonaa euroa)
- Kuntien käyttötalouden menojen kannustinjärjestelmä (100 miljoonaa euroa)
- Julkisen sektorin tilaohjelmat (50 miljoonaa euroa valtio, 100 miljoonaa euroa kunnat)
- Kuntien ja valtion digitalisaatio (100 miljoonaa euroa kunnat ja 100 miljoonaa euroa valtio)
- Valtion tuottavuussäästöt (100 miljoonaa euroa)
- Yleiset tuottavuussäästöt (100 miljoonaa euroa)

Toimenpiteiden yhteenlaskettu säästöpotentiaali on miljardi euroa, mutta yksittäisiin toimenpiteisiin sisältyy huomattavaa epävarmuutta.

Hallitus seuraa tarkasti esitettyjen toimenpiteiden valmistelua. Jos osoittautuu, että esitetyt toimet eivät ole toteuttamiskelpoisia tai toteutuva säästö on jäämässä arvioitua pienemmäksi, hallitus sitoutuu tekemään korvaavia päätöksiä, joilla varmistetaan 1 miljardin euron tavoitteen toteutuminen. Seuraava arvio 8/2017.

Toimintasuunnitelman liitteenä on hallituksen hyväksymä taustamuistio JTS-miljardin teemakokonaisuuksista.

Vastuuministeri: Anu Vehviläinen

SoteDigi kehitysyhtiö luomaan tietojärjestelmiä asiakas- ja potilastiedoille

Valtio perustaa SoteDigi-kehitysyhtiön sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tulevaisuuden asiakas- ja potilastietojärjestelmäratkaisujen ja muiden tulevaisuuden digitaalisten ratkaisujen kehittämistä varten. Yhtiön keskeisenä tavoitteena on maakuntien tuottavuuden ja kustannusvaikeisuuden ja -tehokkuuden lisääminen siten, että maakunnat voivat saavuttaa niille asetetun säästötavoitteen. Yhtiön osakepääomaksi ja muuksi omaksi pääomaksi tulee yhteensä 90 miljoonaa euroa. Se rahoitetaan sekä yhtiön perustamistoimet hoidetaan Valtion kehittämis-yhtiö Vake Oy:n kautta.

Yhtiön liiketoimintasuunnitelma ja rakenne sekä omistajuutta koskevat ratkaisut hyväksytään keuhkuun 2017 loppuun mennessä talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa. Valmistelusta vastaavat valtiovarainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö yhdessä valtioneuvoston kanslian omistajaohjauksen ja Vake Oy:n kanssa osana sote-uudistuksen toimeenpanoa. Lisäksi selvitetään, pitäisikö Kelan kehittämät ja tuottamat sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset tietopalvelut yhtiöittää Kela -konserniin kuuluvaan erilliseen yhtiöön.

Vastuuministeri: Mika Lintilä, Juha Rehula ja Anu Vehviläinen

Kohti hiilineutraalia Suomea

Hallituksen energia- ja ilmastostrategiassa Suomi on päättänyt luopua kivihiilen energiakäytöstä, puolittaa tuontiöljyn käytön ja nostaa uusiutuvan energian osuuden yli 50 prosenttiin. Näillä toilla Suomi täyttää sitoumuksensa Pariisin ilmastopöytäkirjaan.

Päätetyllä lisärahoituksella edistetään vähäpäästöistä liikennettä kuten sähkö- ja kaasuautoilua, uusiutuvan energian tuotantoa, puurakentamista ja strategian tavoitteita edistäviä kokeiluja.

Lisäksi edistetään biopolttoaineiden käyttöä liikenteessä.

Vastuuministerit: Anne Berner ja Mika Lintilä, Kimmo Tiilikainen

Uusi toimintamalli vauhdittamaan digitalisaatiota

Hallitus ottaa käyttöön uuden toimintamallin, jolla vahvistetaan johtamisen ja asiakkaiden tarpeita palvelevien digiekosysteemien syntymistä. Toimintamallissa julkiset palvelut rakentuvat sektorirajat ylittävänä yhteistyönä pohjautuen ihmisen elämäntapahtumiin ja yritysten liiketoimintatapah-tumiin. Näitä ekosysteemejä luodaan julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteistyöfoorumissa. Se valmistelee ratkaisuehdotuksia esimerkiksi yhteisiin säädösongelmiin ja vauhdittaa niitä päätök-sentekoon. Kaksivuotisessa digiekosysteemikokeilussa teemoina ovat:

- Kiinni työelämään elinikäisen oppimisen avulla
- Hyvinvointia koskevat tiedot hyödynnettävissä kansalaisen hyväksi (esim. sote-tiedot)
- Tieto liiketoiminnan ja tutkimuksen mahdollistajana (esimerkkinä sote-tietojen toissijainen hyödyntäminen)
- Liikenne palveluna
- Älykäs kaupunki kansalaisille ja yrityksille

Kokeilu käynnistyy 6/2017.

Toimintasuunnitelman liitteenä on hallituksen taustamuistio ekosysteemien kehkeytymisen kiihdyttämisestä.

Vastuuministeri: Anu Vehviläinen

Valtion digihankkeiden ohjausta vahvistetaan

Hallitusohjelman mukaan julkisten palveluiden digitalisoinnin yksi keskeinen tavoite on, että jat-kossa uutta tietoa kysytään kansalaiselta tai yritykseltä vain kerran. Tavoitteen toteuttaminen vaa-tii sekä lainsäädännöllisiä keinoja että prosessien uudistamista.

Valtion digihankkeiden koordinointi ja ohjausjärjestelmä uudistetaan tukemaan tehokkaasti digita-lisaation vaatimaa poikkihallinnollisuutta ja asiakaslähtöisyyttä, jotta hallitusohjelman tavoitteet voitaisiin saavuttaa. Talouspoliittinen ministerivaliokunta puolsi 4.4.2017 toimenpidelinjauksia, joilla varmistetaan investointien parempi hallinta ja hyötyjen saaminen. Tavoitteina ovat asiakas-lähtöisyys, poikkihallinnollisuus ja tuottavuuden lisääminen. Toimenpidekokonaisuus tarvitaan muun muassa edellä esitettyjen digiekosysteemien viemisessä käytäntöön ja JTS-miljardin säästö-

tavoitteiden toimeenpanemisessa. Valmistelu aloitetaan 5/2017 ja toimenpiteet otetaan vaiheittain käyttöön siten, että ne kaikki ovat käytössä hallituskauden aikana.

Toimintasuunnitelman liitteenä on talouspoliittisen ministerivaliokunnan puoltama taustamuistio.

Vastuuministerit: Anu Vehviläinen ja Petteri Orpo

Kokeiluja kiertotaloudesta, tekoälystä ja työllisyydestä

Hallituksen tavoite on, että Suomi on maailman paras innovaatio- ja kokeilu ympäristö vuoteen 2025 mennessä. Kokeilu- ja innovaatioympäristön syntymistä edistetään seuraavin toimenpitein:

Priorisoidaan kiertotalouteen, tekoälyyn ja työllisyyteen liittyviä kokeiluja kohdistamalla tukiprosesseja ja pienkokeilujen toteuttamiseksi aiemmin varattua rahoitusta (LTAE 2016) erityisesti näihin teemoihin. Kokeiluihin liittyviä lainsäädännöllisiä esteitä puretaan hyödyntäen säädösten sujuvoittamisen toimeenpanoryhmän poikkihallinnollista työskentelyä. Asetetaan OM:n johdolla työryhmä laatimaan erityinen kokeilulainlaatijan opas.

Julkisten palveluiden digitalisaation kärkihankerahoituksella toteutettu Kokeilunpaikka.fi -digialusta mahdollistaa vahvan yhteiskunnallisten innovaatioiden ja kokeilutoiminnan perustan muodostumisen Suomeen. Alusta lanseerataan käyttöön toukokuussa 2017. Perustetaan kokeilutoiminnan tueksi nopeantoiminnan asiantuntijapooli, joka auttaa kokeilujen esteiden tunnistamisessa ja ratkaisemisessa. Käynnistetään lisää satunnaistettuja kenttäkokeita perustulokokeilun lisäksi.

Toimintasuunnitelman liitteenä on taustamuistio kokeilutoiminnasta.

Vastuuministeri: Anu Vehviläinen

Julkiseen rakentamiseen laatua ja kustannustehokkuutta

Selvitysmies Erkki Virtanen on esittänyt toimenpiteitä, joilla julkisten rakennushankkeiden suunnitteluun ja toteuttamiseen saadaan tehokkuutta. Näitä ovat mm. seuraavat:

- Valtion osittain rahoittamissa rakennushankkeissa määritellään aina valtion rahoitukselle enimmäismäärä sekä euromääräisesti että prosentuaalisesti.
- Valtion omissa vaativissa rakennushankkeissa käytettäisiin pääsääntöisesti allianssimallia.
- Kehitetään Senaatin avulla voimakkaasti allianssi-elinkaarimallia ja edistetään sen käyttöä julkisessa rakentamisessa.
- Huomioidaan erityisesti julkisten rakennusten ilmanlaatuongelmat.

Hallitus arvioi suositusten soveltuvuutta vuoden 2017 aikana.

Vastuuministerit: Anu Vehviläinen ja Anne Berner

Turvallisuus

Turvallisuusympäristömme on muuttunut nopeasti. Perinteisten turvallisuuteen vaikuttavien uhkatekijöiden rinnalle on noussut ja nousee yhä kiihtyvällä tahdilla uusia uhkia. Esimerkiksi syrjäytyminen on kasvava uhka turvallisuudelle.

Sotilaallista voimankäyttöä Suomea vastaan tai sillä uhkaamista ei voida sulkea pois. Turvallisuusympäristössä tapahtuvaan muutokseen vastaaminen edellyttää sekä ministeriökohtaisesti että poikkihallinnollisesti ennakointi- ja analyysikykyä, yhteistä tilannekuvaa, lainsäädäntötoimia toimivaltuuksien tarkistamiseksi ja turvallisuusviranomaisten suorituskyvyn turvaamista määräraharotuksilla. Toimenpiteillä parannetaan yhteiskunnan kriisinkestävyyttä, ennalta estetään uhkia ja vastataan niihin tarvittaessa uskottavasti. Samalla puolustusvoimien valmiuden kehittäminen varmistetaan.

Hallitus tunnistaa turvallisuusympäristössä tapahtuneen muutoksen. Tämä edellyttää sekä toimivaltuuksiin liittyviä lainsäädäntötoimia että turvallisuusviranomaisten suorituskyvyn jatkuvaa kehittämistä sekä määrärahatason nostamista. Turvallisuusuhkiin vastaaminen edellyttää aktiivista eri toimijoiden yhteistyötä.

Tilannekuva

Vahvistetaan yhteistä tilannekuvaa

Osana yhteisen tilannekuvan vahvistamista tehdään seuraavat toimet:

- Vahvistetaan toimintamalli valtioneuvoston yhteisen turvallisuustilannekuvan tuottamiseksi ja käsittelemiseksi. Tavoitteena on toimintamallin vakiinnuttaminen ja täsmentäminen.
- Täsmennetään valtioneuvoston tilannekeskuksen, sisäministeriön, puolustusministeriön, muiden ministeriöiden sekä turvallisuuskomitean kesken reaaliaikaisen tilannekuvan toimintamalli HE:n laiksi valtioneuvoston tilannekeskuksesta mukaisesti.
- Vahvistetaan hybridiuhkien tunnistamis- ja analyysikykyä.

Yhteisen tilannekuvan vahvistamiseen liittyvien toimien valmistelu sovitetaan yhteen hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi valtioneuvoston tilannekeskuksesta kanssa ja uudistettu toimintamalli on kokonaisuudessaan käytössä kesällä 2018. Toimenpide ei aiheuta merkittäviä lisäkustannuksia; järjestelmävaatimukset, mahdolliset jatkotoimenpiteet ja kustannukset sekä aikataulu selvitetään toimintamallien käyttöönoton yhteydessä.

Vastuuministerit: Juha Sipilä, Paula Risikko ja Jussi Niinistö

Toimivaltuudet

Selkeytetään sisäisen turvallisuuden edellyttämiä toimivaltuuksia

Toimivaltuuksiin liittyvien puutteiden korjaamiseksi tehdään seuraavat toimet:

- Toteutetaan lainsäädäntöhankkeita *hybridiuhkiin, terrorismiin, ääriliikkeisiin ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen* varautumiseksi, liittyen mm. siviilitiedusteluun, rajavartiolaitoksen toimintavaltuuksiin, kaksoiskansalaisuuteen.
- Toteutetaan lainsäädäntöhankkeita *verkko- ja talousrikollisuuteen sekä informaatiovaikuttamisen uhkiin* varautumiseksi, liittyen mm. turvallisuusviranomaisten kyber-turvallisuuden toimivaltuuksiin, EU-tietojärjestelmäarkkitehtuurin hyödyntämiseen.
- Valmiuslain päivitystarpeet arvioidaan eri hallinnonalojen näkökulmat huomioiden.
- Toteutetaan lainsäädäntöhankkeita *laittomaan maahantuloon* varautumiseksi. Jatketaan hallituksen turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman sekä laittoman maahantulon ja maassa oleskelun vastaisen toimintaohjelman toimeenpanoa ja seurantaa. Laaditaan maahanmuuttopoliittinen toimintaohjelma.

Vastuuministerit: Paula Risikko ja Jari Lindström

Selkeytetään sotilaallisen maanpuolustuksen edellyttämiä toimivaltuuksia

- Lainsäädännöllä kehitetään valmiutta, viranomaisyhteistyötä, aluevalvontaa sekä tiedonhankintaa. Lisäksi lainsäädäntöä kehittämällä luodaan valmiuksia kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen sekä muuhun kansainväliseen toimintaan osallistumiselle.
- Tärkein käynnissä oleva lainsäädäntöhanke koskee sotilastiedustelua ja erityisesti tietoliikenne-, tietojärjestelmä- sekä henkilötiedustelua. Lisäksi selvitetään miehittämätöntä ilmailua ja lennokkitoimintaa koskevan lainsäädännön kehittämistarpeet. Virka-apua, kaksoiskansalaisten asemaa sekä maa-alueiden ja kiinteistöjen hallintaa ja niiden omistuksen siirtoa koskevaa lainsäädäntöä uudistetaan.

Vastuuministeri: Jussi Niinistö

Suorituskyky

Parannetaan sisäisen turvallisuuden edellyttämiä suorituskykyjä

Turvallisuuden edellyttämien suorituskykyjen parantamiseksi tehdään seuraavat toimet:

- *Turvataan yhteiskunnan kriisinkestokyky sekä turvallisuusviranomaisten ydintoiminnot ja palvelutaso*: laaditaan ja toimeenpannaan toimintasuunnitelma kansalaisten kriisinkestokyvyn parantamiseksi, laaditaan kehittämissuunnitelma henkilöstön osaamistarpeiden kehittämiseksi, määritetään sisäisen turvallisuuden viranomaisten ydintehtävät ja yhteistyön tehostamistarpeet, priorisoidaan poliisitoiminnot, määritetään ja varmistetaan hätäkeskushenkilöstön vähimmäistaso, toteutetaan kansallisten virka-apujärjestelyjen kehittämistarpeet toimintaympäristömuutosten edellyttämällä tavalla.
- *Kehitetään suorituskykyjä muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksiin*: vahvistetaan itärajan valvontaa sekä rajaliikenteen tarkastuksia, päivitetään varautumissuunnitelmat, kehitetään tie-

dustelu-, hybridi- ja kybersuorituskykyjä, tiivistetään yhteistyötä ja virka-apujärjestelyjä Frontexin kanssa, määritetään ja toimeenpannaan alueellinen turvallisuussuunnittelu (maakunnat ja kunnat), tehostetaan vankilaradikalisoitumisen ennaltaehkäisemistä (OM), turvataan edellytykset avustaa suomalaisia ulkomailla konsulipalvelulain vaatimusten mukaisesti (UM).

- Vahvistetaan kyberturvallisuuskeskuksen suorituskykyä. Digitaalinen yhteiskunta edellyttää, että myös turvallisuuden digitaalinen ulottuvuus on korkealla tasolla. Edistetään digitalisaatiokehitystä kyberturvallisuus- ja tietoturvallisuusstrategioiden mukaisesti. Vahvistetaan digitaalisen yhteiskunnan tietoturvallisuuden ja toimintavarmuuden edellyttämiä tilannekuva- ja tietoturvapalveluita.

Vastuuministeri: Paula Risikko, Timo Soini, Jari Lindström ja Anne Berner

Parannetaan sotilaallisen maanpuolustuksen edellyttämiä suorituskykyjä

Turvallisuusympäristön muutoksen edellyttämät toimenpiteet toteutetaan mm. seuraavissa kokonaisuuksissa: valmiuden parantaminen, materiaalihankinnat ja strategiset hankkeet.

Vastuuministeri: Jussi Niinistö

VISIO
SUOMI 2025
Yhdessä rakennettu

PAINOPISTEALUEET JA KÄRKIHANKKEET

TYÖLLISYYS JA KILPAILUKYKY

- Kilpailukykyiset yritystoiminnan edellytykset
- Kannustinloukut ja rakenteellinen työttömyys
- Paikallinen sopiminen ja työllistämisen esteet
- Työvoimahallinnon uudistaminen
- Asuntorakentamista lisätään

OSAAMINEN JA KOULUTUS

- Uudet oppimisympäristöt ja digitalisaatio
- Toisen asteen ammatillinen koulutus
- Siirtyminen työelämään
- Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus
- Korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyö
- Nuorisotakuusta yhteisötakuuseen

DIGITALISAATIO, KOKEILUT, NORMIT

- Digitalisoidaan julkiset palvelut
- Digiliiketoiminnan kasvuympäristö
- Sujuvoitetaan säädöksiä
- Kokeilukulttuuri
- Johtaminen ja toimeenpano

HYVINVOINTI JA TERVEYS

- Palvelut asiakaslähtöisiksi
- Terveys, hyvinvointi ja eriarvoisuus
- Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma
- Ikäihmisten kotihoito ja omaishoito
- Osatyökykyiset työhön

BIOTALOUS JA PUHTAAT RATKAISUT

- Hiilettömät, puhtaat, uusiutuva energia
- Uudet metsätuotteet
- Kiertotalous ja puhtaat ratkaisut
- Ruuantuotanto ja sininen biotalous
- Luontopolitiikka

REFORMIT

- SOTE-uudistus
- JTS-miljardi, eli kuntien, maakuntien ja koko julkisen sektorin kustannusten karsiminen
- Tulevaisuuden kunta
- Maakuntauudistus
- Keskushallinnon uudistus

KIVIJALKA- HANKKEET

1. TYÖLLISYYS JA KILPAILUKYKY

vuonna 2025 Suomessa työn tekeminen ja työn teettäminen on aina kannattavaa. Suomi on kilpailukykyinen maa, jossa yrittäminen, omistaminen ja investoiminen on nykyistä kannattavampaa.

HALLITUSKAUDEN TAVOITTEET PAINOPISTEALUEELLE

Hyvinvointipalveluiden ja tulonsiirtojen rahoituksen turvaamiseksi on toteutettu työn kannustavuutta, työllistämisen houkuttelevuutta, työvoimahallinnon toimivuutta ja kilpailukykyä parantavat uudistukset.

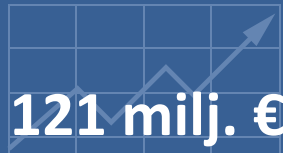
Työllisyysaste on nostettu 72 prosenttiin ja työllisten määrä on vahvistunut 110 000 henkilöllä. Investoinnit ylittävät poistot ja työpanoksen määrä on kasvanut.

Uudistukset lisäävät työn tarjontaa, yrittäjyyttä ja elinkeinorakenteen monipuolistumista sekä vahvistavat julkistaloutta yli miljardilla eurolla.

KÄRKIHANKKEET

1 Kilpailukyvyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla

121 milj. €

2 Työn vastaanottamista estäviä kannustinloukkuja puretaan ja rakenteellista työttömyyttä alennetaan

3 Paikallista sopimista edistetään ja työllistämisen esteitä puretaan

4 Uudistetaan työvoimahallinto työllistymistä tukevaksi

30 milj. €

5 Asuntorakentamista lisätään

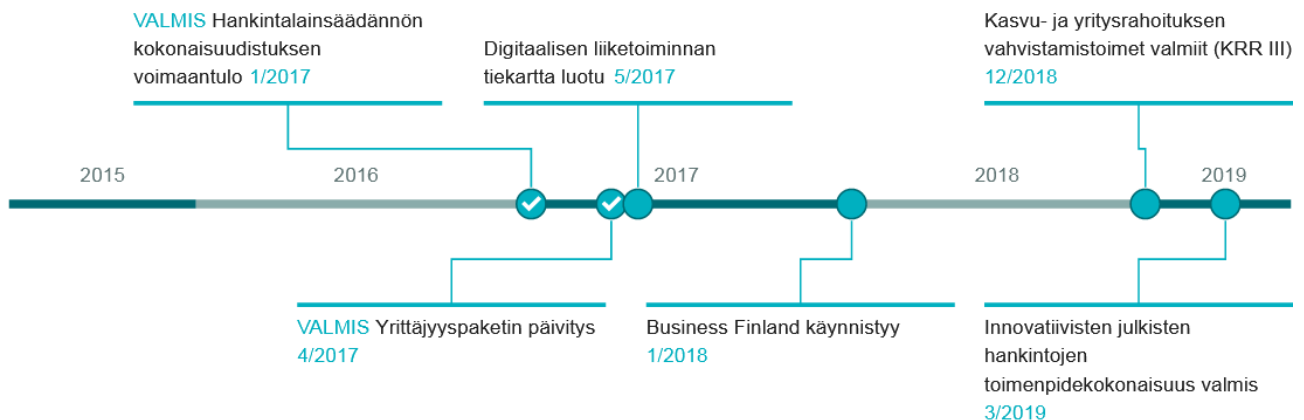
Kärkihanke 1:

Kilpailukyyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla

Elinkeinoministeri Mika Lintilä (sekä ministerit Sanni Grahn-Laasonen, Jari Lindström ja Kai Mykkänen)

Kilpailukykyä vahvistavan kärkihankkeen toimenpiteet muodostavat yrittäjyyspaketin, jolla tuetaan yrityksiä niiden kehityskaaren eri vaiheissa. Päämääränä on poistaa yrittämisen esteitä ja parantaa koti- ja maailmanmarkkinoilla toimivien yritysten toimintaedellytyksiä. Toimenpiteillä tehostetaan Team Finlandin kansainvälistymispalveluita, vahvistetaan yritysrahoituksen välineitä, kevennetään sääntelyä ja lupaprosesseja sekä avataan markkinoita kilpailulle. Valtaosa kärkihankkeen toimenpiteistä on jo valmistelussa tai otettu käyttöön. Täydennyksillä ja lisätoimenpiteillä vahvistetaan yrittäjyyspaketin vaikuttavuutta.

Kärkihankkeen etapit:

27.4.2017

Saavutukset:

- **Kilpailukyky sopimus** parantaa Suomen kustannuskilpailukykyä siirtämällä kustannusrasitusta työntekijöille sekä pidentämällä vuosityöaika 24 tunnilla ansiotasoa muuttamatta
- **Kauppojen aukioloajat** vapautettiin vuoden 2016 alusta
- Yrittäjyyspaketin toimenpiteet: mm. 600 milj. euron **kasvurahoituskokonaisuus** ja **innovaatiotielikokeilu** käynnistyi lokakuussa 2016 (n. 1600 kpl myönnetty 3/2017 mennessä)
- Isojen **teollisten investointihankkeiden lupaprosessien** kiirehtimismenettelyjä on valmisteltu
- **Hankintalainsäädännön kokonaisuudistus** astui voimaan 1.1.2017

Loppukauden päätoimet:

Suomi 100-uusiutumispaketti:

- **Business Finland -uudistus:** Tekes ja Finpro yhdistetään uudeksi toimijaksi. Business Finland kokoaa saman katon alle kaikki innovaatorahoitukseen, vientiin, investointeihin sekä matkailun edistämiseen liittyvät palvelut. Uudistuksen myötä voidaan kohdentaa enemmän resursseja asiakaspalveluun sekä Suomessa että ulkomailla. Aloitus vuoden 2018 alussa.
- Tekesille ja Suomen Akatemialle osoitetaan lisärahoitusta uusiin PPP -kumppanuuteen perustuviin **kasvumoottoreihin** (Tekes) ja huippututkimuksen **lippulaivoihin** (Suomen Akatemia). Hallitus hakee lisäpanostuksia osaamiseen ja koulutukseen myös pääomittamalla Suomen Aka-

temiaa ja Tekesiä. Lisäksi ammatillista koulutusta kehitetään ja parannetaan pääomituksen avulla. (ks. myös painopiste Osaaminen ja koulutus)

- **Matkailu 4.0 -ohjelma:** sisältää mm. Visit Finlandin määrärahojen tasokorotuksen sekä toimenpiteitä matkailuyritysten digiosaamisen vahvistamiseksi ja matkailun ympärivuotisuuden lisäämiseksi. Luontomatkailun edellytyksiä vahvistetaan.
- **Talent Boost** -toimenpideohjelmalla edistetään kasvua kansainvälisten osaajien avulla. Mahdollistetaan **viranomaisasiointi** myös **englanninkielellä**. Mahdollistetaan **oleskeluluvan** myöntäminen **ulkomaalaiselle start up -yrittäjälle** sekä sujuvoitetaan **ulkomaisten asiantuntijoiden oleskelulupaprosessia**.
- **Normien purku** ja **kilpailullisuusohjelman** jatko (ks. normien purun kärkihanke)
- **Luovat alat** otetaan osaksi yrittäjyys- ja työllisyyspaketteja sekä niihin kuuluvia kasvun ja kansainvälistymisen tukimuotoja toteuttaen "Luova talous ja aineettomat arvot" -työryhmän ehdotuksia.
- Hallitus arvioi valtion **yristystukien kokonaisuuden** virkamiesselvitystyön pohjalta. Tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva yritystukien vaikutuksista sekä arvioida tarve niiden suuntaamisesta elinkeinoelämää uudistavampaan suuntaan. Arvioinnin tulokset ovat käytössä budjetti-riihen syksyllä 2017.

Yrittäjyyspaketin toimenpiteet (mm.):

- Maakunnallisten ja valtakunnallisten **kasvupalvelujen rakentamisen** lähtökohtina ovat yrittäjyyden kannustaminen ja tuki
- **Yksinyrittäjän palvelupaketti - Yrittäjästä työnantajaksi:** Tavoitteena on parantaa ensisijaisesti ensimmäistä työntekijäänsä palkkaavien mikro- tai pienyrittäjien puutteellisia työnantajataitoja ja rekrytointiosaamista. Tulosperusteisella palvelulla tuetaan myös kasvupalvelujen rakentamista. Hanke käynnistyy keväällä 2017 ja päättyy vuoden 2018 lopussa. Mukana 12 ELY -keskusta / TE -toimistoa.
  - Hankkeessa **yrittäjä saa perusvalmiudet toimia työnantajana**, tietoa eri rekrytointitavoista ja -kanavista sekä erilaisista mahdollisuuksista ostaa työvoimaa ja työtä.
  - **Palvelu hankitaan yksityisiltä palveluntuottajilta**, ja se sisältää palvelumarkkinoinnin, henkilökohtaisen ohjauksen ja sparrauksen sekä rekrytointisuunnitelma laatimisen. Palkkiot maksetaan tulosten perusteella.
  - **Markkinointiviestintää** tehdään yhdessä Suomen Yrittäjien kanssa.
- YEL -**yrittäjän sairauspäivärahan omavastuu-aikaa** lyhennetään 1 + 3 arkipäivästä 1 päivään. Kustannukset sairausvakuutusjärjestelmälle katetaan korottamalla yrittäjien lisärahoitusosuutta.
- **Innovaatiopankin** pilotointi on alkamassa vaiheittain (Tekes kevät 2017)
- Yritysten onnistuneiden **omistajanvaihdosten** edellytyksiä vahvistetaan
- Yritystoiminnan **lupa- ja ilmoitusmenettelyjen** asiakaslähtöinen kehittäminen ja digitalisointi
- Selvitetään **konkurssin tehneiden yrittäjien** mahdollisuutta päästä **uuteen alkuun** tekemällä kansainvälinen vertailu ja ottamalla huomioon komission direktiiviehdotus.
- **Nuorten yrittäjyyskasvatuksen** tukeminen ja edellytysten varmistaminen
- **Maahanmuuttajien yrittäjyyspotentiaal**in tunnistamisen toimet
- **Digitaalisen liiketoiminnan tiekartta** valmistuu keväällä 2017
- **Tekoälyn ja robotiikan toimenpideohjelmassa** määritellään tarvittavat muutokset mm. lainsäädäntöön, koulutusjärjestelmään, julkiseen rahoitukseen, työn tekemisen tapoihin sekä yhteistyörakenteisiin.

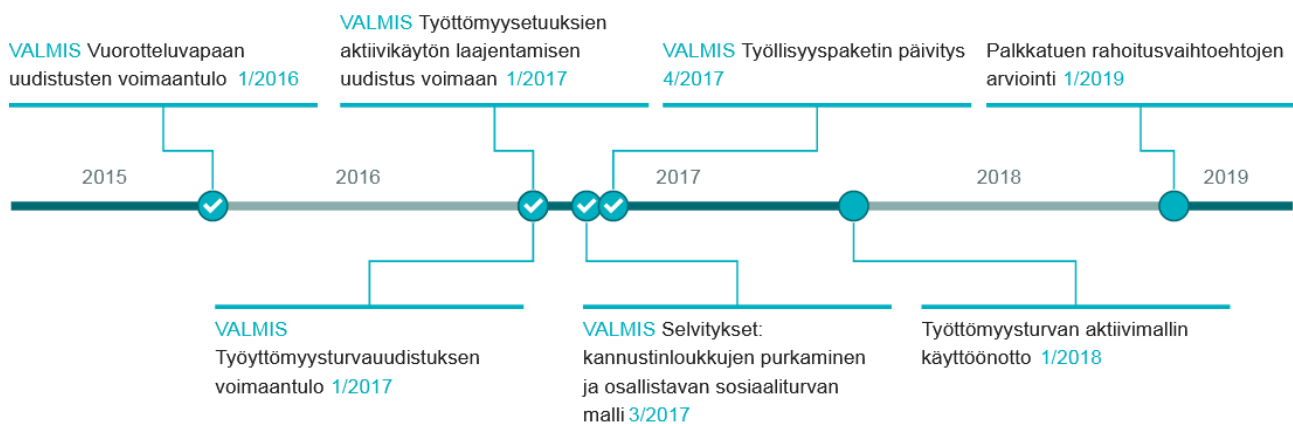
Kärkihanke 2:

Työn vastaanottamista estäviä kannustinloukkuja puretaan ja rakenteellista työttömyyttä alennetaan

Työministeri Jari Lindström

Sosiaali- ja työttömyysturvan uudistamistavoitteet: kannustetaan työn nopeaan vastaanottamiseen, lyhennetään työttömyysjaksoja, alennetaan rakenteellista työttömyyttä ja säästetään julkisia voimavaroja. Uudistetaan työttömyysturvaa, puretaan työn vastaanottamisen kannustinloukkuja ja luodaan osallistavan sosiaaliturvan malli.

Kärkihankkeen etapit:

26.4.2017

Saavutukset:

- **Työttömyysetuutta käytetään palkkatuen ja starttirahan rahoittamiseen** sekä liikkuvuusavustuksen maksamiseen
- **Työttömät työnhakijat haastatellaan** kolmen kuukauden välein
- **Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan** enimmäiskesto on lyhennetty
- Työttömän työnhakijan omaehtoisen **työttömyysetuudella** tuetun **opiskelun** enimmäisaikaa on pidennetty perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi
- **Vuorotteluvapaan ehto** on tiukennettu
- **Työn vastaanottamisvelvollisuutta** koskevia työttömyysturvalain säännöksiä on tiukennettu
- **Työnhakijan** omaehtoisen **työttömyysetuudella** tuetun **opiskelun enimmäisaikaa** on pidennetty perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi

Loppukauden päätoimet:

Työllisyyspaketin toimenpiteitä (mm.):

- **Kannustinloukkujen purkaminen:**
  - **Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan**
  - **Asumistukea** muutetaan **kannustavammaksi** asettamalla asumistuella korvattavalle asumismenolle kuntaryhmittäinen neliövuokraohtainen katto ja muuttamalla asumistuen indeksi vuokraindexistä elinkustannusindeksiksi.

- **Työvoimapolitiikan riittävät resurssit turvataan.**
- **Työttömyysturvan aktiivimallin** käyttöönotto vuoden 2018 alusta. Työttömän aktiivisuutta tarkastellaan määräväleillä ja ellei aktiivisuus ole osoitettavissa, seurauksena työttömyysturvan heikennyksiä.
- **Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään** valmistellaan muutoksia, jotka korostavat aktiivista työnhakua ja edistävät työvoiman alueellista liikkuvuutta.
- **Itsensä työllistäjien työttömyysturva**
  - Aloitetaan **selvityshenkilöiden** (Hellsten, Löfgren) **ehdotuksen** valmistelu työttömien mahdollisuudesta harjoittaa yritystoimintaa 4 kuukauden ajan ja saada samanaikaisesti työttömyysetuutta. Tavoitteena on rahoituspäätöksen tekeminen budjettiriihessä.
  - STM aloittaa **yhdistelmävakuutuksen** käyttöönoton valmistelun. Tavoitteena on, että uudistus otetaan käyttöön vuoden 2018 alusta.
- Arvioidaan **palkkatuen rahoitusvaihtoehdot** vuoden 2019 alusta, tavoitteena jatkaa rahoitusta työttömyysetuusmäärärahoista
- **Työnantajan tarjoaman koulutuksen verovapautta** työntekijän verotuksessa selkeytetään ja laajennetaan lisäämällä tuloverolakiin asiasta nimenomainen säännös.
- **Ulosoton kannustinloukkuja** puretaan siten, että työttömyyden jälkeen työllistyneelle velalliselle myönnetään lähtökohtaisesti lykkäystä ulosmittauksen alkamiseen, jos velallinen sitä pyytää. Selvitetään muut keinot ulosoton kannustinloukkujen purkamiseen.
- Valmistellaan TEM:n johdolla budjettiriiheen 2017 mennessä selvitys, miten **työttömyysturvan toimeenpanon** käytäntöjä muuttamalla voidaan **helpottaa lyhytkestoisen työn vastaanottoa.**

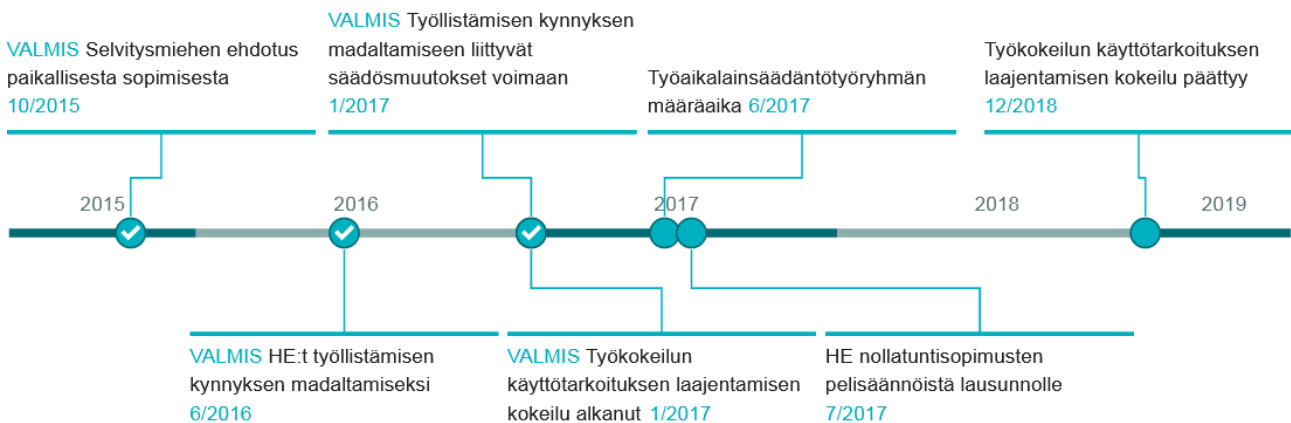
Kärkihanke 3:

Paikallista sopimista edistetään ja työllistämisen esteitä puretaan

Työministeri Jari Lindström ja elinkeinoministeri Mika Lintilä

Tavoitteena on uudistaa laajasti työoikeudellista sääntelyä paikallisen sopimisen edistämiseksi. Kannustetaan työelämän osapuolia luomaan sopimisen toimintatapoja työpaikoille ja huolehditaan paikallisen sopimisen edellytysten vahvistamisesta lainsäädäntöhankkein.

Kärkihankkeen etapit:

27.4.2017

Saavutukset:

- **Työllistämiskynnyksen madaltaminen:** koeajan pidentäminen, määräaikaisten työsuhteiden perusteiden muuttaminen ja takaisinottovelvollisuusajan lyhentäminen
- **Työkokeilun käyttötarkoitusta on laajennettu (2017–2018),** jotta työkokeilua on mahdollista käyttää työnhakijan soveltuvuuden arvioimiseksi ennen työsopimuksen tekemistä
- **Selvitysmiehen ehdotus paikallisesta sopimisesta** valmistui lokakuussa 2015

Loppukauden päätoimet:

- **Työaikalainsäädännön kokonaisuudistuksella** tuetaan nykyistä joustavampaa työaikojen järjestelyä. Työaikalain työryhmäryhmävalmistelussa keskeisiä kysymyksiä ovat sopimusmahdollisuuksien laajentaminen ja työaikapankkien sääntely. Osana työaikalainsäädännön kokonaisuudistusta laaditaan **nollatyösopimusten pelisäännöt**.
- Selvitetään, miten **työnantajan suunnittelu- ja raportointivelvoitteita** voidaan keventää. Selvitys tehdään TEM:n johdolla syksyn budjettiriiheen mennessä.

Kärkihanke 4:

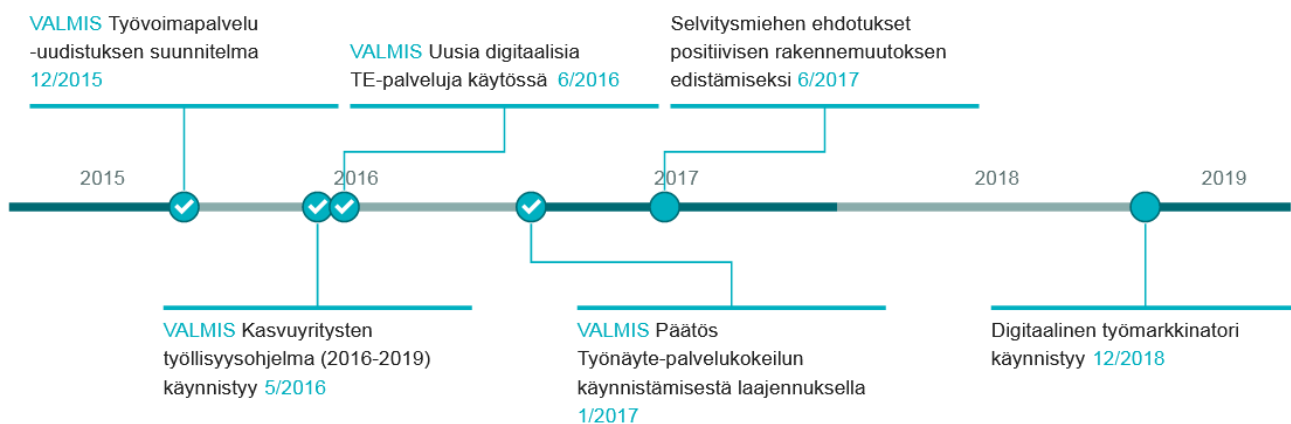
Uudistetaan työvoimahallinto työllistymistä tukevaksi

Työministeri Jari Lindström

Tavoitteina ovat työmarkkinoiden kohtaanto-ongelman helpottaminen, passivoivien toimien purkaminen, työvoimahallinnon tulkintojen yhdenmukaistaminen sekä työvoimahallinnon resurssien painottaminen aktivointitoimenpiteisiin.

Hallitus valmistelee ratkaisuehdotuksen ja tarvittavat toimenpiteet työvoimapalvelujen kokonaisvaltaiseksi uudistamiseksi.

Kärkihankkeen etapit:

27.4.2017

Saavutukset:

- **Kasvuyritysten työllisyysohjelma** on käynnissä
- **Asiakaslähtöisten työllisyyspalvelujen kokeilujen** ja muiden työllisyyskokeilujen pilottihankkeilla (vuosina 2016 ja 2017) toteutetaan mm. työnvälityksen tulosperusteisia pilotteja, joissa julkinen työnvälitys hankkii työllistymistä yksityisiltä henkilöstöpalvelu yrityksiltä. Uudet hankkeet kohdennetaan kasvuyritysten työllisyysohjelmaan, jolla luodaan perustaa tulevalle kasvupalvelulle.

Loppukauden päätoimet:

Työllisyyspaketin toimenpiteitä (mm.):

- **Työttömien määräaikaishaastatteluissa** painopistettä siirretään **puhelinhaastatteluista kasvokkain tehtäviin haastatteluihin**. Tehostettua palvelua tarvitsevat työttömät ohjataan mahdollisuuksien mukaan TE-toimistojen haastatteluun yhteydessä (3 kk:n työttömyyden jälkeen) työvoimaa tarvitseviin henkilöstöpalvelu yrityksiin.
- Työttömien **alueellista liikkuvuutta ja pendelöintiä** tuetaan seuraavilla tavoilla:
  - Työttömille tehdään **työtarjouksia** entistä **laajemmalle alueelle**
  - Työttömille tarjotaan **kohdennettua viestintää** liikkuvuuden taloudellisista tukimuodoista (avustukset, verovähennykset)

- Laajennetaan **liikkuvuusavustuksen** soveltamisalaa myös **osa-aikatyöhön ja rekrytointikoulutukseen**
- **Liikkuvuusavustuksen** käyttöä pyritään lisäämään tarjoamalla sitä nykyistä enemmän henkilöille, joille työtä olisi tarjolla tavanomaista **pidemmän työmatkan päässä**.
- Tuetaan **positiivista rakennemuutosta**:
  - Toteutetaan **selvitysmiehen ehdotuksia** erityisesti Lounais-Suomen positiivisen rakennemuutoksen edistämiseksi, ml. ehdotukset meriklusterin osalta, jotka saadaan kesäkuussa 2017.
  - **Työllisyysmäärärahoja** kohdennetaan joustavasti **kasvualojen työvoimakoulutukseen** ja valmennukseen. Turvataan resurssien suuntaamisella akuutti Lounais-Suomen positiivisen rakennemuutoksen tilanne.
  - **Lisätään verkostoyhteistyötä** TE-hallinnon, kuntien, yritysten ja alueiden välillä **ammattillisen ja alueellisen liikkuvuuden edistämiseksi**, palveluiden tehostamiseksi ja työpaikkojen valtakunnalliseksi markkinoimiseksi. Toimittaja- ja alihankintaverkostoja hyödynnetään osana osaamisen hankintaprosessia.
  - Selvitetään, miten **uuden tuotannon sijoittumista uusille alueille** ja toimialoille voidaan edesauttaa sekä edistää toimialojen uudistumista kannustamalla erikoistumiseen ja kokeiluihin.
- **Työttömien omaehtoisen koulutuksen tehostus**: Hallitus linjaa TEM:n selvityksen pohjalta kesäkuun 2017 loppuun mennessä voidaanko tarkasti rajatuissa tapauksissa ja perustelluista syistä omaehtoisen koulutuksen tarveharkinnasta luopua. Selvityksessä otetaan huomioon profilointimallin käyttö omaehtoisen opiskelun tarveharkinnassa.
- **Palkkatuen kohdennus** yrityksiin ja vaikeasti työllistyviin:
  - **Sanssi- ja duunikortit yhdistetään** yhdeksi palkkatukikortiksi. Palkkatukikortti myönnetään profilointimallin arvion ja TE -toimiston harkinnan perusteella.
  - Otetaan käyttöön TEM:n ohjeistus **profilointimallin** käytöstä
- Työllistämistä tukevat **kokeilut**:
  - **Yksityisen palvelutuotannon** roolia ja osuutta TE-palveluissa lisätään toteutettujen pilotti-erien kokemusten pohjalta. Uudet hankkeet kohdennetaan kasvupalvelu-uudistuksen kannalta tarkoituksenmukaisesti, esim. heikossa työmarkkina-asemassa oleville ja nuorille työnhakijoille hankitaan yksityisiltä palveluntuottajilta uusia monialaisia palvelukonsepteja.
  - Käynnistetään **vaikuttavuusinvestoinnin hanke (työllisyys-SIB)** nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi ja pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisemiseksi kytkemällä yksityistä rahoitusta tavoitteen saavuttamiseksi.
- **Digitaalinen työmarkkinatori** yhdistää ensimmäistä kertaa julkiset ja yksityiset palveluntarjoajat keskenään tarjotakseen työnhakijalle, työnantajalle, välittäjäorganisaatioille jne. mahdollisimman ketterän kohtaamispaikan (2018).
- **Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmien** torjumiseksi tehostetaan kasvualojen rekrytointipalveluja ja -koulutusta, pilotoidaan uusia toimintamalleja sekä etsitään ratkaisuja liikkuvuuteen ja työpaikkapendelöintiin.
- **Matkailun** osalta on valmisteilla laaja valtakunnallinen hanke työvoiman kohtaanto-ongelmaan vastaamiseksi osana **kasvuyritysten työllisyysohjelmaa** ja Matkailu 4.0:aa (ks Kärkihanke 1)
- **Maakunta- ja kasvupalvelu-uudistuksen** toteuttaminen (mm.):
  - Pitkäaikaistyöttömyyden alentamiseksi varmistetaan, että **sote- ja kasvupalvelulainsäädäntö tukevat** tulevia **maakuntia** asiakaslähtöisten palvelukokonaisuuksien kehittämisessä
  - **Työmarkkinatuen rahoitusvastuu** jaetaan valtion, kuntien ja maakuntien kesken. Arvioidaan mahdollisten lisäkannustimien tarve maakunnille työllisyyden edistämiseksi.

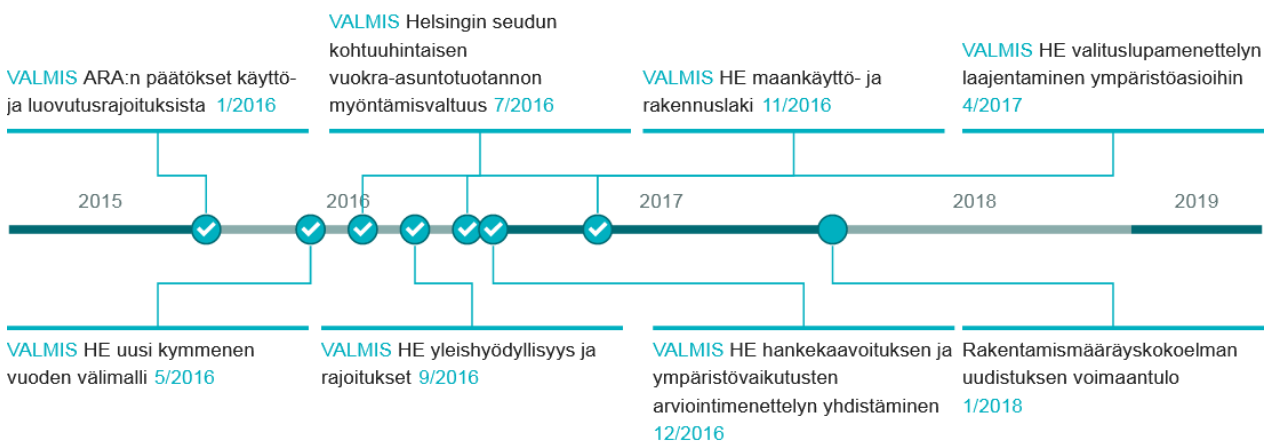
- **Maahanmuuttajien** työllisyyttä lisätään **nopeuttamalla koulutus- ja työllistymispolkuja**. Kotoutumiskoulutuksen työelämälähtöisyyttä ja maahanmuuttajien tutkintojen tunnustamista ja pätevyitysmiskoulutusta lisätään samalla kun nopeutetaan siirtymiä ammatilliseen ja muuhun koulutukseen.
- Nuorten työllisyyttä lisätään kytkemällä **nuorisotakuu ja Ohjaamo-toiminta kasvupalveluihin**.
- TE -toimistoille kuuluvat **työttömyysturva- ja vuorotteluvapaajärjestelmien toimeenpanotehtävät** siirretään työttömyyskassojen ja KELA:n hoidettavaksi.

Kärkihanke 5: Asuntorakentamista lisätään

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

Hallituksen tavoitteena on kannustaa asuntorakentamisen lisääntymiseen. Kaava- ja rakentamisen lupajärjestelmiä sujuvoitetaan rakentamisen helpottamiseksi ja nopeuttamiseksi. Tavoitteena on vahvistaa talouden kasvua ja työllisyyttä, lisätä asuntotarjontaa, uudista asuntokantaa, vastata asuntojen kysyntään, edistää rakennusalan kilpailua, lisätä asumisen valinnanvapautta sekä vastata asuntotarpeen rakenteen muutokseen. Toteutetaan hallituksen asuntopoliittiset linjaukset.

Kärkihankkeen etapit:

24.4.2017

Saavutukset:

- **Hallituksen asuntopoliittiset toimet on toteutettu:** ml. 10-vuoden korkotukimalli, yleishyödyllisyysvaatimuksista luopuminen uudistuotannon osalta sekä olemassa olevan asuntokannan käyttö- ja luovutusrajoista joustaminen.
- HE laiksi **maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta** annettiin 11/2016. Muutoksilla vähennetään kaavoituksen ja rakentamisen sääntelyä, lisätään rakennusmahdollisuuksia sekä vahvistetaan elinkeinoelämän edellytyksiä ja toimivan kilpailun kehittymistä.
- **Hankekaavoitus ja ympäristön vaikutusten arviointimenettely** on tarkoitus yhdistää niissä tilanteissa, joissa se on perusteltua. HE annettiin 12/2016.
- **Maakuntakaavoituksen vahvistamisesta** on luovuttu.
- **Rakentamisen poikkeamistoimivalta** on siirretty kokonaisuudessaan **kunnille**.
- Maankäytön, asumisen ja liikenteen **(MAL) sopimukset** on laadittu ja hyväksytty.
- HE **valituslupamenettelyn** laajentamisesta **ympäristöasioihin** 4/2017.

Loppukauden päätoimet:

- **Asuntolainoituksen pitkän korkotuen** lainaehtojen kehittäminen
- Alennetaan asuntorakentamisen kustannuksia ja nopeutetaan hankekehitystä **joustavoittamalla väestönsuojien järjestämistapoja** ja ohjaamalla kuntia **keventämään pysäköintipaikkavelvoitteita**
- **Rakentamismääräyskokoelman uudistamisen** loppuunsaattaminen
- **Asumisoikeusasuntojärjestelmän** uudistaminen

2. OSAAMINEN JA KOULUTUS

vuonna 2025 Suomi on maa, jossa tekee mieli oppia koko ajan uutta. Suomalaisten osaamis- ja koulutus-taso on noussut, mikä tukeesuomalaisen yhteiskunnan uudistumista ja mahdollisuuksien tasa-arvoa. Suomi on koulutuksen, osaamisen ja modernin oppimisen kärkimaa.

HALLITUSKAUDEN TAVOITTEET PAINOPISTEALUEELLE

Oppimisympäristöjä on modernisoitu, digitalisaation ja uuden pedagogiikanmahdollisuuksia hyödynnetään oppimisessa.

Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä on vähentynyt. Koulutuksen keskeyttäneiden määrä on laskenut.

Koulutuksen ja työelämän välinen vuorovaikutus on lisääntynyt.

Tutkimus- ja innovaatio-toiminnan laatu ja vaikuttavuus ovat kääntyneet nousuun.

Koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyys on lisääntynyt ja koulutusviennin esteet on purettu.

KÄRKIHANKKEET

1 Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin

121 milj. €

2 Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi

3 Nopeutetaan siirtymistä työelämään

4 Parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta

5 Vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä innovaatioiden kaupallistamiseksi

155 milj. €

6 Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan

10 milj. €

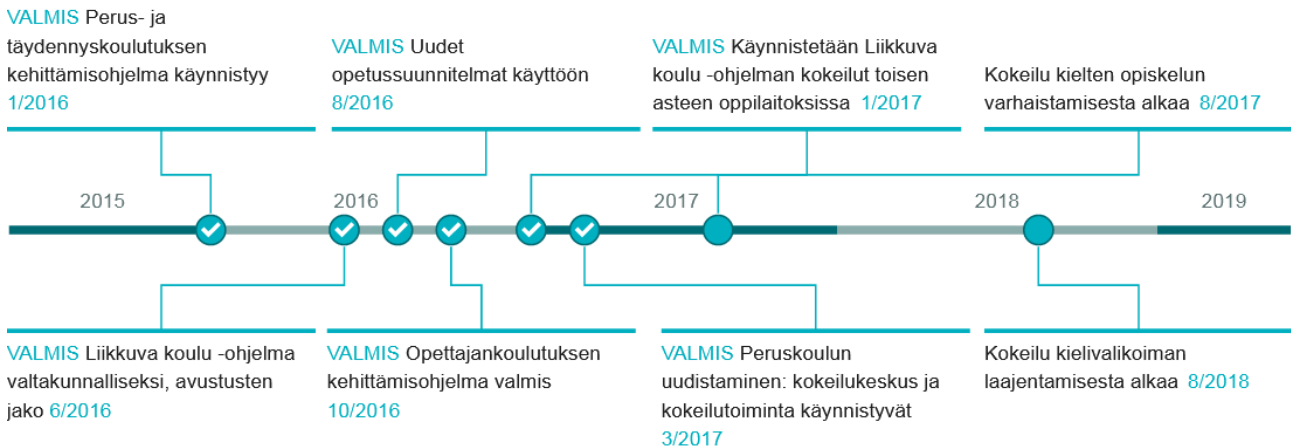
Kärkihanke 1:

Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin

Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen

Tavoitteena on tehdä Suomesta modernin ja innostavan oppimisen kärkimaa.

Kärkihankkeen etapit:

27.4.2017

Saavutukset:

- Uudet **perusopetuksen opetussuunnitelmat** otettiin käyttöön kaikissa Suomen kunnissa ja kouluissa elokuusta 2016 alkaen.
- Syyskuussa 2016 käynnistettiin **uusi peruskoulu-ohjelma**
- **Opettajankoulutuksen kehittämisohjelma** valmistui 10/2016 ja toimeenpano käynnistetty.
- Opettajankoulutuksen hankkeet käynnistyvät syksyllä 2017.
- Uusimpaan tutkimustietoon perustuvia perusopetuksen kokeiluja koordinoiva **Kokeilukeskus** perustettiin Opetushallituksen yhteyteen maaliskuussa 2017.
- Perusopetuksen kehittämissuunnitelmiin suunnattiin erityisavustus OPH:n kautta ja käynnistettiin 29 perusopetuksen innovatiivista kehittämissuunnitelmaa.
- **Liikkuva koulu** -toimintaa on laajennettu ja sen piirissä on jo noin 80 % oppilaista ja kunnista.
- **Tutoropettajatoiminta**, jonka avulla tuetaan uusien opetussuunnitelmien jalkauttamista kouluihin ja digitaalisten menetelmien hyödyntämistä opetuksessa on käynnistetty ja levitetty valtakunnallisesti. 80 % koulutuksen järjestäjistä on mukana toiminnassa.

Loppukauden päätoimet:

- Parlamentaarisen ryhmän teesit **tulevaisuuden peruskoulun** kehittämiselle julkaistaan elokuussa 2017 ja keinot Opetushallituksen toimintaryhmän toimesta joulukuussa 2017.
- Opettajankoulutuksen kehittämissuunnitelmissa syntyvien toimintamallien levittäminen 2018
- Tarjotaan kaikille opettajille mahdollisuus omantasaiseen **verkkotäydennyskoulutukseen**.
- Vahvistetaan täydennyskoulutuksen tarvelähtöisyyttä ja opetuksen järjestäjälle lisää mahdollisuuksia ja resursseja 2018.
- Laajennetaan **tutoropettaja-malli** valtakunnalliseksi.
- Käynnistetään **kokeilut kielten opiskelun varhaistamisesta ja kielivalikoiman laajentamiseksi**.

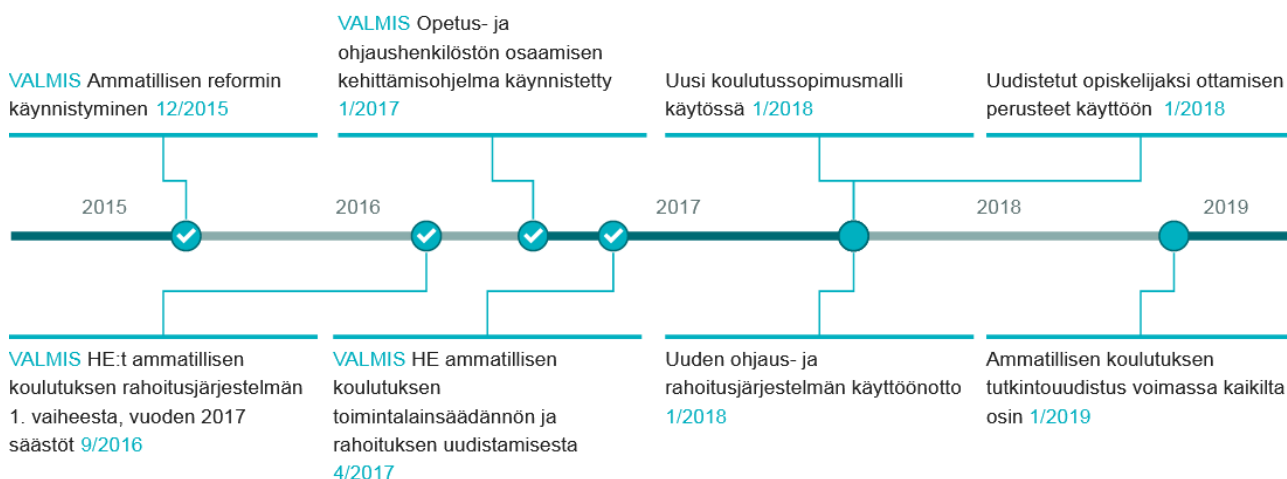
Kärkihanke 2:

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi

Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen

Tavoitteena on uudistaa ammatillinen koulutus osaamisperustaiseksi ja asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi ja tehostaa sitä. Lisäksi lisätään työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja yksilöllisiä opintopolkujakin sekä puretaan sääntelyä ja päällekkäisyyksiä.

Kärkihankkeen etapit:

26.4.2017

Saavutukset:

- **HE ammatillisen koulutuksen** kokonaisuutta koskevasta **toimintalainsäädännöstä** ja **ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmästä**.
- Koulutuksen järjestäjäjärjestelmän kehittämisohjelma käynnistetty 5/2016.
- Ammatillisen koulutuksen järjestäjien toimintaprosessien ja oppimisympäristöjen uudistamishanke käynnistetty 8/2016.
- Reformin toimeenpanoa tukeva opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamisen kehittämisohjelma käynnistetty 1/2017.

Loppukauden päätoimet:

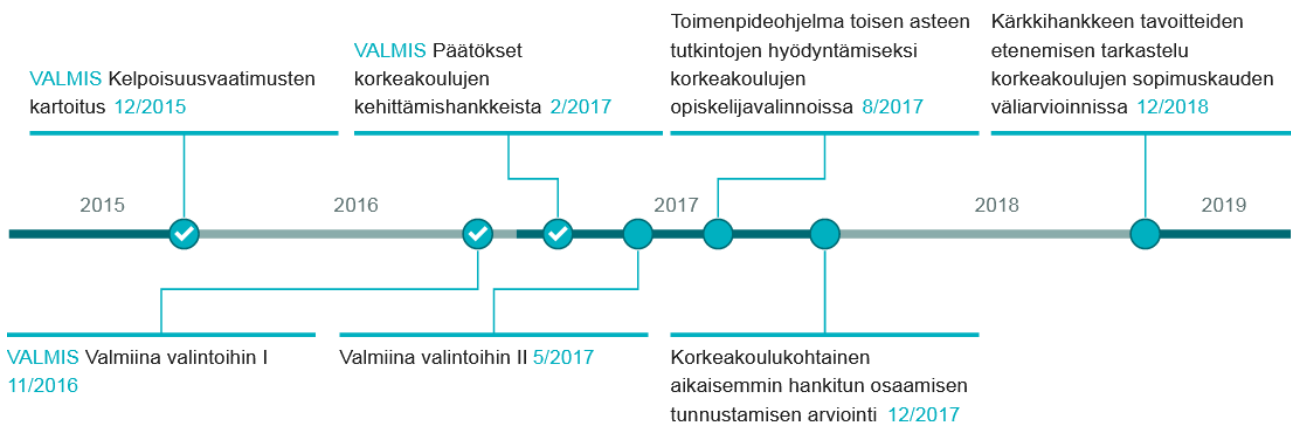
- Uuden ohjaus- ja rahoitusjärjestelmän käyttöönotto 1/2018
- Uudet järjestämisluvat koulutuksen järjestäjille 9/2017
- Uudistetut opiskelijaksi ottamisen perusteet käyttöön 1/2018
- **Koulutussopimusmallin** käyttöönotto 1/2018
- Ammatillisen koulutuksen tutkintouudistus kaikilta osin voimaan 1/2019
- **Koulutusvientikokeilujen** toimeenpano
- Toimintaprosessien ja oppimisympäristöjen uudistamishankkeen toteuttaminen 8/2016–12/2019
- Reformin toimeenpanon tukiohjelman toteuttaminen 1/2017–12/2018

Kärkihanke 3: Nopeutetaan siirtymistä työelämään

Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen

Tavoitteena ovat pidemmät työurat ja joustavat opintopolut. Nuoret siirtyvät nopeammin jatko-opintoihin. Joustavat opintopolut helpottavat opintojen suorittamista loppuun sekä työnteon ja opiskelun yhteensovittamista.

Kärkihankkeen etapit:

24.4.2017

Saavutukset:

- Esitys toimenpideohjelmaksi **ylioppilastutkintojen hyödyntämisestä** korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa 11/2016 (Valmiina valintoihin). Esitys **ammattillisen toisen asteen tutkintojen paremmaksi hyödyntämiseksi** korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa 4–5/2017 (Valmiina valintoihin II). Em. esitysten pohjalta laaditaan toimenpideohjelma toisen asteen tutkintojen hyödyntämiseksi korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa (6–8/2017).
- Opetus- ja kulttuuriministeriö sopi ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kanssa työelämään siirtymistä nopeuttavista ja korkeakoulutuksen laadun nostamista koskevista tavoitteista ja strategiarahoituksesta sopimuskautta 2017–20 koskevissa sopimuksissa (1/2017).
- Korkeakoulutuksen kehittäminen: vv. 2017–19 toteutettavia hankkeita (mm. opiskelijavalinnat, digipedagogiikka ja uudet oppimisympäristöt, opintosuoritusten siirrettävyys, ohjaus, opiskelukyky, hyvinvointi ja esteettömyys) tuettiin 25 M€ erityisavustuksilla. Päätökset 2/2017.

Loppukauden päätoimet:

- Korkeakoulukohtainen aiemmin hankitun osaamisen tunnustamiskäytäntöjen arviointi 12/2017
- Korkeakoulutuksen kehittäminen: erityisavustushaku korkeakoulujen kehittämishankkeisiin) vuosille 2018–2020 (enintään 40 M€) käynnistyy 4/2017. Päätökset 2/2018.
- Korkeakoulujen sopimuskauden väliarvioinneissa tarkastellaan kärkihankkeen tavoitteiden etenemistä 12/2018.
- Luodaan uusi **maahanmuuttajien tarpeisiin vastaava koulutusmalli** vapaan sivistystyön toimintana. Koulutuksen valtionrahoitus on sata prosenttia niiden henkilöiden osalta, joilla koulutus on hyväksytty kotoutumissuunnitelmaan.

Kärkihanke 4:

Parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta

Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho ja opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen

Tavoitteena on tuoda kulttuuri osaksi lasten arkea, vahvistaa lasten ja nuorten luovuutta sekä lisätä taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta.

Kärkihankkeen etapit:

26.4.2017

Saavutukset:

- Kouluihin on perustettu **taiteen ja kulttuurin ammattilaisten ohjaamia harrastetunteja**. Harrastetunnit ovat käynnissä kouluissa 67 kunnassa. Harrastetunnit lisäävät ja monipuolistavat perusopetuksen vuosiluokkien 1–10 oppilaiden tasavertaisia mahdollisuuksia harrastaa taidetta ja kulttuuria koulupäivän yhteydessä sekä edistävät koulujen avautumista ulospäin. Harrastetunnit ovat osa taiteen perusopetusta ja lastenkulttuurin tarjontaa.
- Uudella valtakunnallisella **Koululaiskyselyllä** on kuultu oppilaita ja selvitetty heitä kiinnostavat taiteen ja kulttuurin alat ja liikuntalajit. Harrastetunnit on järjestetty koulukohtaisten oppilaiden kiinnostusten pohjalta. Koululaiskyselyyn on osallistunut 200 000 oppilasta.
- Varhaiskasvatusikäisten lasten taide- ja kulttuuriosallistumista on lisätty taiteen perusopetuksen avulla.
- Lastenkulttuurikeskusten toimintaa on laajennettu uusiin kuntiin
- Kokeilu- ja kehittämishanke varhaiskasvatusikäisten **lasten monilukutaidon edistämiseksi** on käynnistetty. Ohjelmasta laadittiin toimintasuunnitelma.
- Nykyisten rakennushankkeisiin kytkeytyvän **prosenttiperiaatteen laajentaminen taide- ja kulttuurisältöisten hyvinvointipalveluiden hankintaan sosiaali- ja kulttuurisektoreille**.

Loppukauden päätoimet:

- Kolmas lasten kulttuurin ja muun taide- ja kulttuuritoiminnan tarjonnan lisäämisen tähtäävien hankkeiden rahoituskierron 5/2018
- Hankkeiden arviointi ja ehdotukset jatkotoimiksi 12/2018

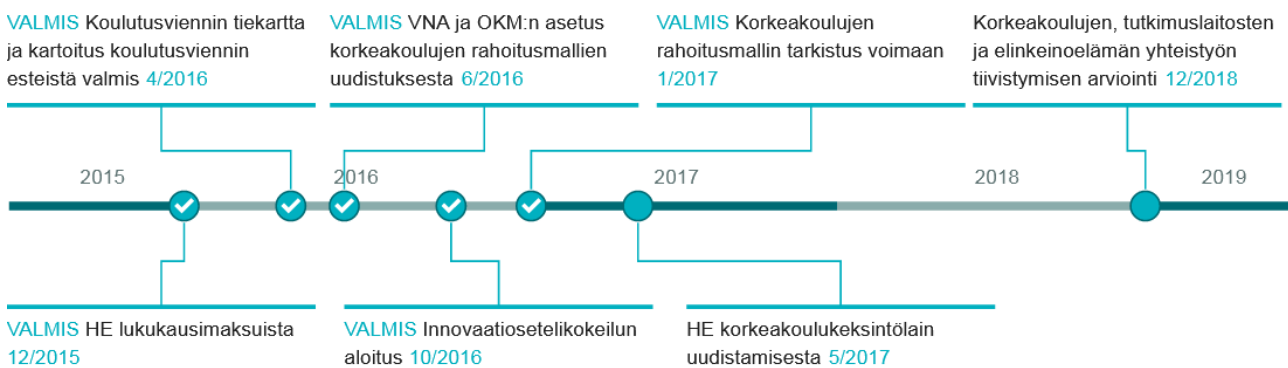
Kärkihanke 5:

Vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä innovaatioiden kaupallistamiseksi

Elinkeinoministeri Mika Lintilä yhteistyössä opetusministeri Sanni Grahn-Laasosen kanssa

Tavoitteena on hyödyntää tieteen ja tutkimuksen resursseja tehokkaammalla ja vaikuttavammalla tavalla sekä Suomen koulutusviennin voimakas kasvu.

Kärkihankkeen etapit:

27.4.2017

Saavutukset:

- Innovaatorahoituskeskus Tekesin kärkihankerahoituksella (59 milj. euroa vuosille 2016–2018) on tuettu haastelähtöistä tutkimusta, tutkimusorganisaatioiden tutkimustulosten avaamista ja hyödyntämistä sekä elinkeinoelämäyhteistyötä tukevia uusia toimintamalleja.
- Ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta on palvellut erityisesti pk-yritysten uudistamista (ml. innovaatiosetelikoikeilu).
- Tekes on saanut aktivoitua **Innovaatiosetelikoikeilulla** uudenlaista kohderyhmää innovaatiotoimintaan, erityisesti nuoria mikroyrityksiä.
- Suomen Akatemian myöntämä kärkihankerahoitus on kohdennettu tukemaan nuoria tutkijoita ja tutkimustulosten hyödyntämistä.
- **Koulutusviennin** tiekartta ja kartoitus koulutusviennin esteistä.
- Osana yliopistojen perusrahoitusta tuetaan yliopistojen uudistumista yli 190 milj. euron strategiarahoituksella sopimuskaudella 2017–2020.
- **Terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kasvustrategian tiekartta** 2016–2018.
- OECD arvio Suomen tutkimus- ja innovaatiopolitiikasta julkaistaan 6/2017.

Loppukauden päätoimet:

- HE **korkeakoulukeksintölain** uudistamisesta
- Korkeakoulutus ja tutkimus 2030 -**visioyössä** huomioidaan tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän laajemmat tarpeet.
- Toimivat työkalut: kasvumoottorit ja lippulaivainstituutit 12/2017 mennessä (Ks. Kiky kh 1)

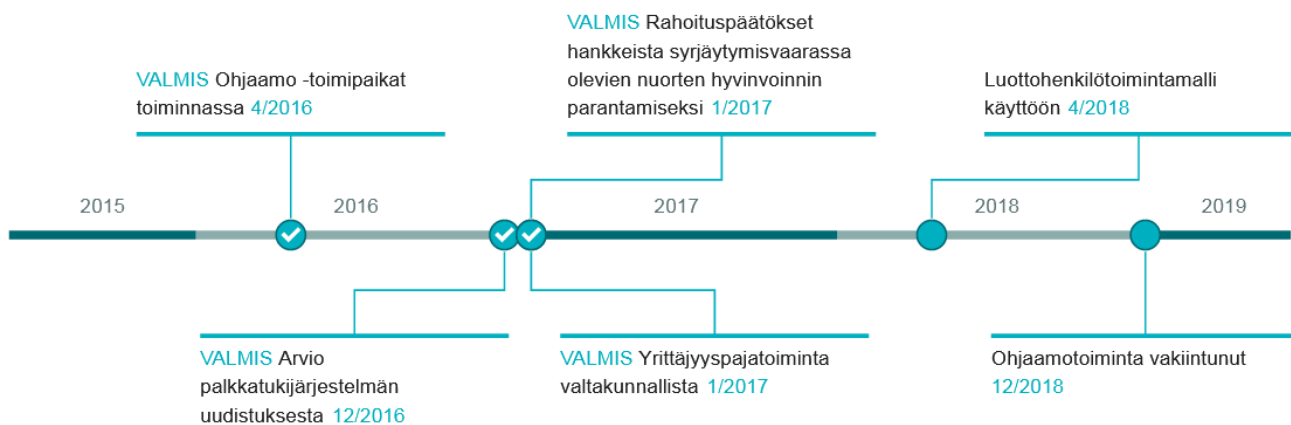

Kärkihanke 6: Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan

Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (sekä ministerit Jari Lindström, Juha Rehula ja Sampo Terho)

Tavoitteena on tukea nuorten elämänhallintaa, opintopolkujen rakentumista ja työllistymistä. Lisäksi syvennetään yhteistyötä nuorten tukemisessa ja kootaan hyvät toimintatavat hyödynnettäväksi valtakunnallisesti.

Kärkihankkeen etapit:

24.4.2017

Saavutukset:

- **Ohjaamoja** on kaikkiaan 40 ja niissä työskentelee vähintään yhtenä päivänä viikossa yli 400 eri alojen ammattilaista. Vuonna 2016 Ohjaamot ovat tarjonneet yksilöohjausta 50 000 kertaa, ryhmissä nuoria on kohdattu 60 000 kertaa.
- **Luottohenkilötoimintamallia** on hahmoteltu sosiaalihuoltolain ja nuorisolain pohjalta.
- Nuorten **yrittäjyyspajatoiminta** on laajentunut valtakunnalliseksi, nuorten yrittäjyyspajat ovat osa TE-palveluja.
- **Palkkatukijärjestelmä** on uudistettu, palkkatukea käytetään nykyistä selvemmin ammatillisen osaamisen kehittämiseen ja avoimille työmarkkinoille työllistymisen edistämiseen. Palkkatukea suunnataan pitkäaikaistyöttömien lisäksi niiden työttömien työllistymisen edistämiseen, joilla TE-toimiston arvion mukaan on pitkäaikaistyöttömyyden riski.
- Rahoituspäätökset: STM on myöntänyt reilun 2,5 miljoonan euron avustuksen Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön hankkeelle, jossa vahvistetaan koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten toiminta- ja työkykyä sekä osallistumismahdollisuuksia. Opetushallitus on myöntänyt Joustavan perusopetuksen (JOPO) toiminnan kehittämiseen yhteensä 400 000 euroa 14 verkostohankkeelle, joissa on mukana yhteensä 79 kuntaa.

Loppukauden päätoimet:

- Kärkihankkeiden kokonaistarkastelussa varmistetaan eri **kärkihankkeiden yhteisvaikutus** lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnille sekä eriarvoisuuden vähentämiseksi maakuntaudistuksen myötä.
- Hallitus toteuttaa **19 toimenpidettä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien nuorten vähentämiseksi.**

3. HYVINVOINTI JA TERVEYS

vuonna 2025

Suomalaiset voivat paremmin ja kokevat pärjäävänsä erilaisissa elämäntilanteissa. Jokainen ihminen kokee voivansa vaikuttaa, tehdä valintoja ja ottaa vastuuta. Sosiaali- ja terveydenhuollossa painopiste on ennaltaehkäisyssä, hoitoketjut ovat sujuvia, henkilöstö voi hyvin ja tietojärjestelmät toimivat. Uudistuksen myötä yhteisillä varoilla saadaan enemmän terveyttä ja hyvinvointia.

HALLITUSKAUDEN TAVOITTEET PAINOPISTEALUEELLE

Terveyden edistäminen ja varhainen tuki ovat vahvistuneet poikkihallinnollisesti päätöksenteossa, palveluissa ja työelämässä lainsäädäntömuutoksilla sekä paremmalla toimeenpanolla. Terveys- ja hyvinvointierot ovat kaventuneet.

Eri ikäisten ihmisten vastuuta omasta terveydentilasta sekä elämäntavoista on tuettu. Julkinen palvelulupaus on määritelty yhteiskunnan taloudellisen kantokyvyn puitteissa. Ihmisten erilaisissa elämäntilanteissa toimivia valintoja on mahdollistettu enemmän.

Lasten ja perheiden hyvinvointi ja omat voimavarat ovat vahvistuneet.

Ikääntyneiden ihmisten kotiin saatavia palveluja on painotettu. Omaishoitoa on vahvistettu.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on parantanut peruspalveluja ja tietojärjestelmiä.

Sosiaaliturvaa on uudistettu osallistavaksi ja työhön kannustavaksi.

Järjestötyö ja vapaaehtoistoiminta ovat helpottuneet ja yhteisöllisyys lisääntynyt normeja purkamalla.

KÄRKIHANKKEET

1 Palvelut asiakaslähtöisiksi

37 milj. €

2 Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta

8 milj. €

3 Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma

40 milj. €

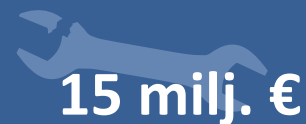
4 Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omaishoitoa

30 milj. €

5 Osatyökykyisille tie työelämään

15 milj. €

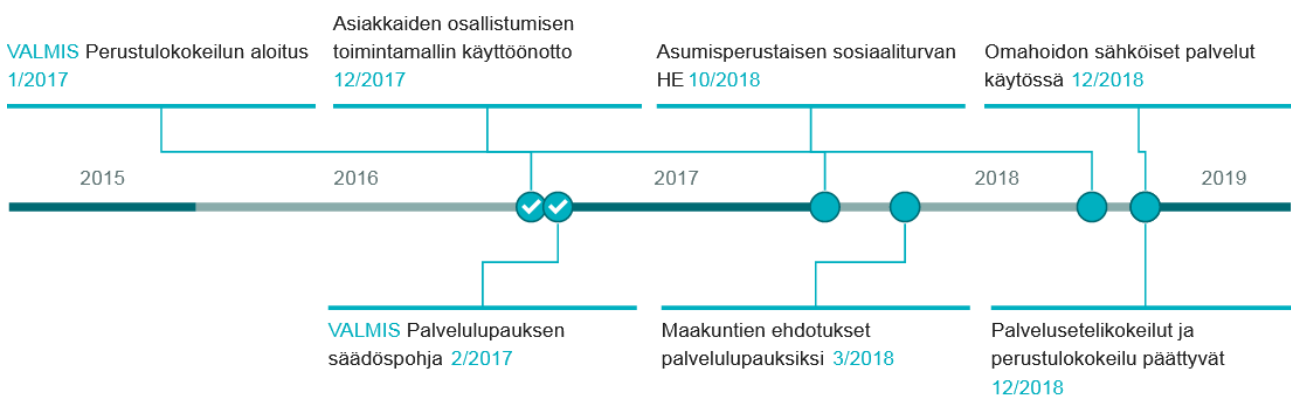

Kärkihanke 1: Palvelut asiakaslähtöisiksi

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila ja perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula

Tavoitteena ovat asiakaslähtöiset, omatoimisuutta tukevat toimintaprosessit sosiaali- ja terveydenhuollossa ja tarkoituksenmukainen sosiaaliturva. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaprosessien ja sosiaaliturvan uudistukset käynnistetään. Toiminnot yhdistetään asiakaslähtöisiksi kokonaisuuksiksi. Digitalisaation keinot otetaan käyttöön ja byrokratiaa vähennetään. Asiakkaan omatoimisuutta tuetaan ja tietojen yhteiskäyttö mahdollistetaan.

Kärkihankkeen etapit:

26.4.2017

Saavutukset:

- **Palvelusetelikokeilut** ovat käynnistyneet.
- **Perustulokokeilu** käynnistyi vuoden 2017 alussa. Perustulokokeilun tavoitteena on arvioida, voidaanko sen avulla uudistaa sosiaaliturvaa niin, että erityisesti työn tekemiseen liittyvät kannustinloukut vähenevät. Mahdollinen päätös kokeilun jatkovaiheista tehdään syksyllä 2017.
- Kansallinen terveyspalvelu Kanta on laajennettu **Omakannaksi**.
- **Virtuaalisairaala 2.0** -hanke on käynnistynyt.
- Asiakkaan osallistumisen toimintamallin alueelliset kokeilut on käynnistetty.

Loppukauden päätoimet:

- **Omahoidon sähköinen palvelukokonaisuus** otettavissa käyttöön 12/2018.
- **Julkisen palvelulupauksen** valmistelu kärkihankkeen ja Sote-maakuntavalmistelijoiden yhteistyössä. Kaikilla maakunnilla on 1–3/2018 tehtynä ehdotus maakunnan palvelulupaukseksi.
- **Asumisperusteisen sosiaaliturvan** HE 10/2018.
- Hankkeen **kokeiluista** saatujen tulosten perusteella lisätään asiakkaan valinnanvapautta, uudistetaan sosiaaliturvaa ja tuodaan asiakkaiden ja asukkaiden kokemustieto osaksi palvelujärjestelmää.
- Käynnistetään **osallistavan sosiaaliturvan kokeilu** vuoden 2018 alussa. Kokeilussa osallisuutta tukeva sosiaalinen kuntoutus ja työllisyyttä tukeva kuntouttava sosiaalityö integroidaan yhteen.

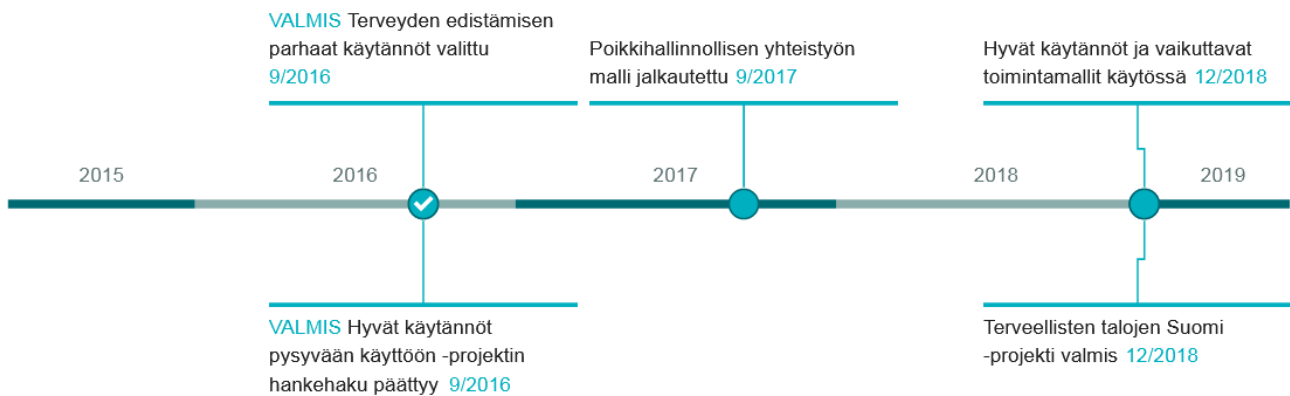
Kärkihanke 2:

Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula

Tavoitteena on lisätä terveitä elämäntapoja, kuten liikuntaa, ja vahvistaa mielenterveyttä, vähentää rakennuksista aiheutuvia terveyshaittoja sekä kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja.

Kärkihankkeen etapit:

27.4.2017

Saavutukset:

- Terveitä elintapoja, mielenterveyttä ja osallisuutta lisäävien sekä yksinäisyyttä torjuvien hyvien käytäntöjen juurruttamiseksi on käynnistetty **alueellisia hankkeita** heikoimmassa asemassa olevien väestöryhmien hyvinvoinnin, terveyden ja vastuunottokyvyn parantamiseksi. Valtionavustushankkeet toteutetaan vuosina 2017–2018.

Loppukauden päätoimet:

- **Terveellisten talojen Suomi** projekti tuottaa tietoa terveysvaikutuksista, selvittää ja ohjeistaa rakennusterveyskysymysten oikea-aikaista käsittelyä sekä viestii ja kouluttaa rakennusterveyteen liittyvistä riskeistä ja niiden hallinnasta. Projekti valmistuu 12/2018.
- **Poikkihallinnollisen yhteistyön mallia** vahvistetaan ja malli on jalkautettu 9/2017.
- Alueellisten hankkeiden hyvien käytäntöjen levittäminen juurrutetaan osaksi olemassa olevia rakenteita ja toimintoja.

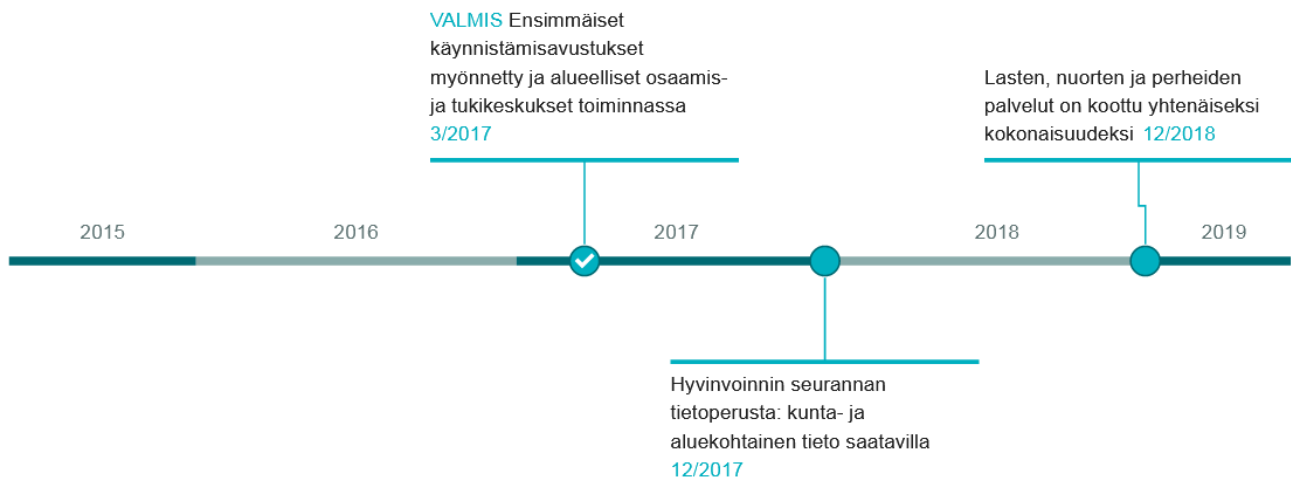
Kärkihanke 3:

Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula ja opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen

Tavoitteena ovat nykyistä lapsi- ja perhelähtöisemmät, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut. Lapsi- ja perhepalveluiden hajanainen palvelujärjestelmä uudistetaan lapsi- ja perhelähtöiseksi maakuntien ja uuden kunnan toimintaympäristöön. Toteutetaan kokonaisvaltainen uudistus, jossa siirretään painopistettä kaikille yhteisiin ja ennaltaehkäiseviin palveluihin sekä varhaiseen tukeen ja hoitoon. Luodaan lapsen oikeuksia ja tietoperustaisuutta vahvistavaa toimintakulttuuria päätöksentekoon ja palveluihin. Uudistuksen lähtökohtana ovat lapsen oikeudet, perheiden monimuotoisuus, lapsi- ja perhelähtöisyys sekä lasten, nuorten ja vanhempien voimavarojen vahvistaminen sekä osallistuminen ja kokemusasiantuntemus. Huomioidaan sekä yksin että perheensä kanssa maahan tulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden palveluiden sujuva järjestäminen.

Kärkihankkeen etapit:

27.4.2017

Saavutukset:

- Lapsi- ja perhepalveluiden poikkihallinnolliset kehittämishankkeet ovat käynnistyneet kaikissa maakunnissa.
- Jokaiseen maakuntaan on nimetty **muutosagentti**, jonka tehtävä on edistää ja koordinoita hankkeen tavoitteiden toteutumista tulevassa maakunnassa.
- **Selvitys lasten ja nuorten kuulemisesta** palveluissa on valmistunut.

Loppukauden päätoimet:

- **Lapsi- ja perhevaikutusten arviointimalli sekä lapsilähtöisen budjetointimallin käyttöönotto**
- Kärkihankkeiden kokonaistarkastelussa varmistetaan **eri kärkihankkeiden yhteisvaikutus** lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnille sekä eriarvoisuuden vähentämiseksi maakuntauudistuksen myötä.
- Hankkeen kehittämiskokonaisuuksien ja niiden arvioinnin tulosten perusteella palvelukokonaisuuksia ja päätöksentekoa uudistetaan ja pysyvää muutosta tuetaan.

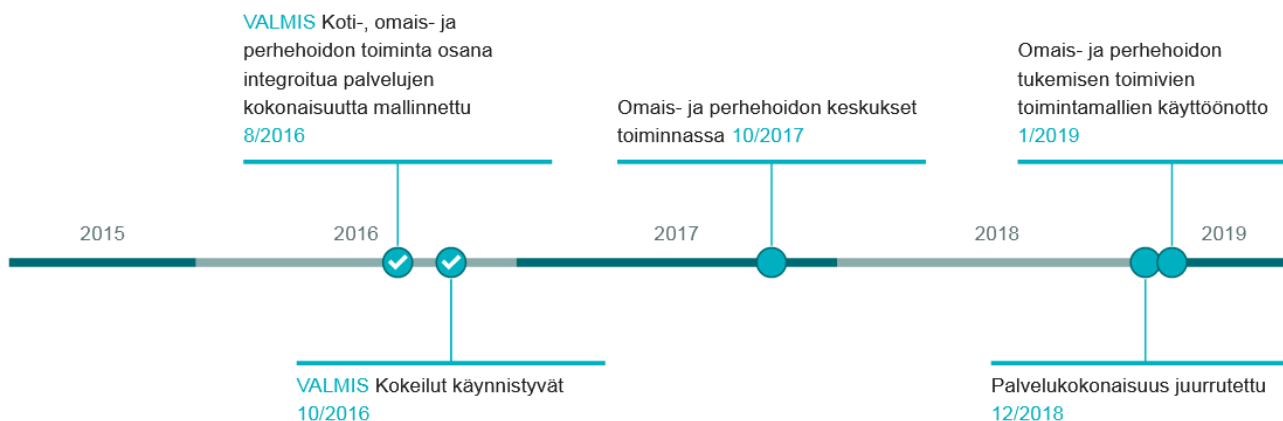
Kärkihanke 4:

Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omaishoitoa

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula

Tavoitteena on, että iäkkäille sekä omais- ja perhehoitajille olisi nykyistä yhdenvertaisemmat, paremmin koordinoitujen ja kustannusten kasvua hillitsevät palvelut.

Kärkihankkeen etapit:

21.4.2017

Saavutukset:

- Kahdeksan alueellista kokeilu- ja kehittämishanketta on käynnistetty. Hankkeet ovat suuria **maakunnallisia kokonaisuuksia**, jotka yhdistävät alueella toimivia kuntia, yrityksiä ja järjestöjä ikäihmisten kotihoidon ja kaikenikäisten omaishoidon kehittämiseen. Hankkeissa pilotoidaan koti- ja omaishoidon ohjaus- ja toimintamalleja.
- Jokaisessa maakunnassa on aloittanut työnsä oma kärkihankkeen **muutosagentti**, jonka tehtävä on muodostaa maakuntaan yhteen sovitettu iäkkäille tarkoitettujen palvelujen kokonaisuus.

Loppukauden päätoimet:

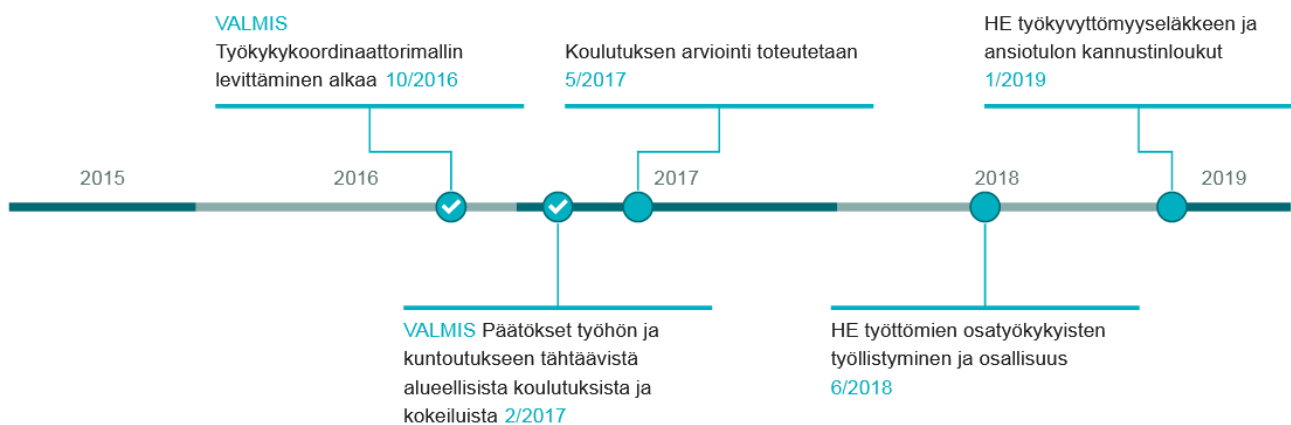
- **Omais- ja perhehoidon alueelliset keskuskeskukset** perustetaan. Toiminta arvioidaan. Valmis 12/2018.
- Toimivaksi osoittautuneet **omais- ja perhehoidon tukemisen toimintamallit** otetaan käyttöön 1/2019.
- Hankkeen kehittämiskokonaisuuksien ja niiden arvioinnin tulosten perusteella palvelukokonaisuuksia ja päätöksentekoa uudistetaan ja pysyvää muutosta tuetaan.

Kärkihanke 5: Osatyökykyisille tie työelämään

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila

Tavoitteena on lisätä merkittävästi osatyökykyisten työssä pysymistä ja työllistymistä avoimille työmarkkinoille.

Kärkihankkeen etapit:

26.4.2017

Saavutukset:

- Osatyökykyisten työllistämisen tukemiseksi on käynnistetty **kokeiluhankkeita**. Niissä kehitetään malleja osatyökykyisten kuntoutukseen ja hoitoon ohjaamiseen, työkyvyn tukeen, sekä osatyökykyisten työllistymiseksi vapaille työmarkkinoille opintojen tai työtoiminnan jälkeen. Lisäksi hankkeissa etsitään keinoja osatyökykyisten henkilöiden yhteiskunnallisen osallisuuden parantamiseen.
- **Työkykykoordinaattorimallin** levittäminen on käynnistynyt. Työkykykoordinaattorikoulutus on tarkoitettu ammattilaisille, jotka toimivat osatyökykyisten työllistymistä ja työssä jatkamista tukevissa palveluissa.
- Selvitys **vammaisten yrittäjyydestä** ja yrittäjyyden tukemisesta on valmistunut ja sen perusteella tietopohjan laajentaminen lisäselvityksillä on käynnistetty.
- **OSKU – Tie työelämään -verkkopalvelu** on avattu.
- Selvitystyö **rekrytointikynnyksen madaltamiseksi** on aloitettu.

Loppukauden päätoimet:

- Annetaan **HE työttömien osatyökykyisten työllistymisestä ja osallisuudesta** 6/2018.
- **HE työkyvyttömyyseläkkeen ja ansiotulon kannustinloukuista** 1/2019
- Hankkeen kehittämiskokonaisuuksien ja niiden arvioinnin tulosten perusteella palvelukokonaisuuksia ja päätöksentekoa uudistetaan ja pysyvää muutosta tuetaan.

4. BIOTALOUS JA PUHTAAT RATKAISUT

vuonna
2025

Suomi on bio- ja kiertotalouden sekä cleantechin edelläkävijä. Kestävien ratkaisujen kehittämisellä, käyttöönotolla ja viennillä olemme parantaneet vaihtotasetta, lisänneet omavaraisuutta, luoneet uusia työpaikkoja sekä saavuttaneet ilmastotavoittemme ja Itämeren hyvän ekologisen tilan.

HALLITUSKAUDEN TAVOITTEET PAINOPISTEALUEELLE

Suomi on saavuttanut 2020 ilmastotavoitteet jo vaalikauden aikana. Fossiilista tuontienergiaa on korvattu puhtaalla ja uusiutuvalla kotimaisella energialla.

Uusia työpaikkoja on syntynyt cleantech-yritysten kasvun, kestävän luonnonvarojen käytön lisäämisen, maaseudun monialaisen yrittäjyyden ja tehokkaan kiertotalouden myötä ympäristön suojelusta tinkimättä.

Uudistumista hidastavaa hallinnollista taakkaa on kevennetty tuntuvasti.

Ruoantuotannon kannattavuus on noussut ja kauppataase parantunut 500 miljoonalla eurolla.

KÄRKIHANKKEET

1 Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti

100 milj. €

2 Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä

50 milj. €

3 Kiertotalouden läpimurto ja puhtaat ratkaisut käyttöön

63 milj. €

4 Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppataase ja sininen biotalous nousuun

100 milj. €

5 Luontopolitiikkaa luottamuksella ja reiluin keinoin

10 milj. €

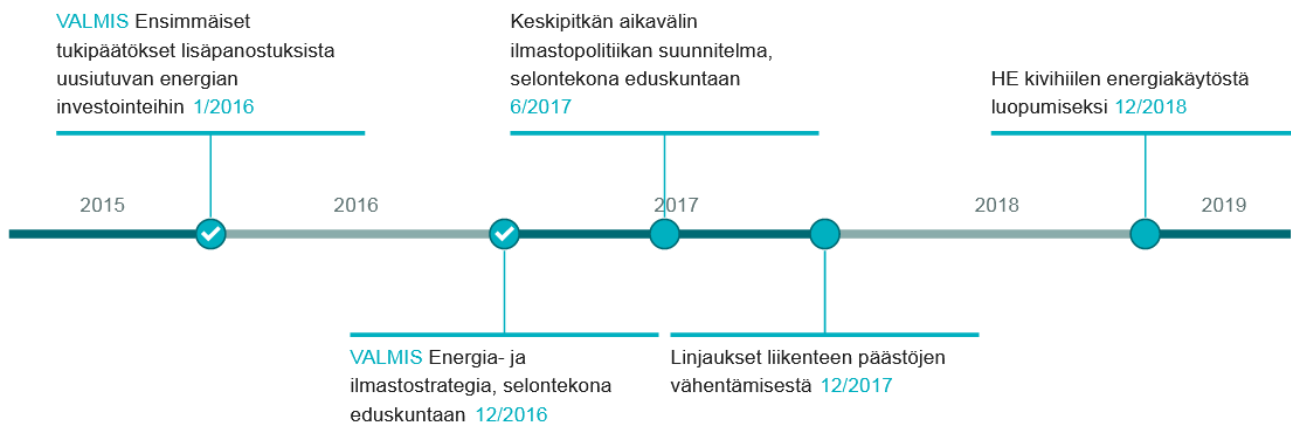
Kärkihanke 1:

Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen ja elinkeinoministeri Mika Lintilä

Tavoitteena on lisätä uusiutuvan energian osuutta kestävästi niin, että se 2020-luvulla ylittää 50 % energian loppukulutuksesta. Tämä perustuu erityisesti bioenergian ja muun päästöttömän uusiutuvan tarjonnan lisäämiseen.

Kärkihankkeen etapit:

27.4.2017

Saavutukset:

- Valtioneuvosto antoi selonteon **kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta** vuoteen 2030 (VNS 7/2016 vp). Strategiassa linjataan tavoitteet ja toimet, joilla Suomi saavuttaa hallitusohjelmassa sekä EU:ssa sovitut energia- ja ilmastotavoitteet vuoteen 2030 ja on johdonmukaisesti matkalla kohti vuoden 2050 tavoitteita.

Loppukauden päätoimenpiteet:

- **Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma** annetaan eduskunnalle kesäkuussa 2017. Se linjaa politiikkatoimia taakanjakosektorin (liikenne, maatalous, rakennukset, jätehuolto ja työkoneet) vuoden 2030 päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi. Käynnistetään suunnitelman toimeenpano mm. sekoitevelvoitteen käytön laajentaminen, liikennejärjestelmän ja ajoneuvojen energiatehokkuuden lisääminen sekä kuntien ja alueiden ilmastotyön tukeminen.
- Edistetään lisärahoituksella **vähäpäästöistä liikennettä** kuten sähkö- ja kaasuautoilua, uusiutuvan energian tuotantoa, puurakentamista ja strategian tavoitteita edistäviä kokeiluja,
- Tuetaan investointeja innovatiivisiin **uuden teknologian energiahankkeisiin** sekä siirtymäkauden aikana uusiutuvalla energialla tuotettua sähköä. Kehitetään kilpailullisia sähkö- ja kaasumarkkinoita huomioiden energian toimintavarmuus ja energiamarkkinoilla tarvittava joustavuus.
- Edistetään **biopolttoaineiden käyttöä liikenteessä**. HE liikenteen biopolttoaineista.
- Selvitetään keinoja **yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon** toimintaedellytysten turvaamiseksi. Edistetään kysyntäjoustop, energian varastoinnin ja hajautetun tuotannon kehittymistä energiajärjestelmän kannalta kestävästi.

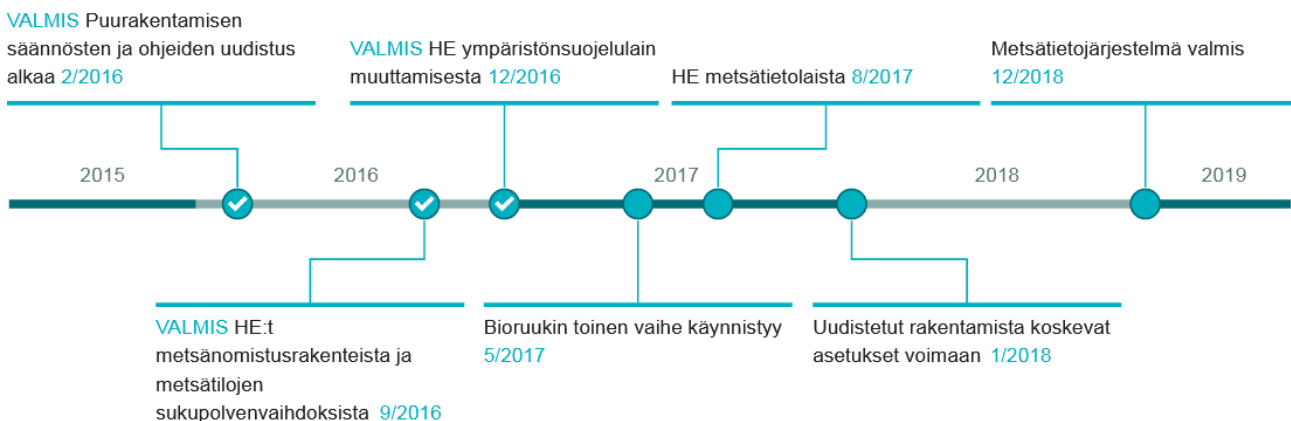
Kärkihanke 2:

Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen, maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä ja elinkeinoministeri Mika Lintilä

Tavoitteena on monipuolistaa ja lisätä puun käyttöä, ja kasvattaa sen jalostusarvoa. Suomessa luodaan kilpailukykyisiä ja kestäviä biotalouden ratkaisuja maailmanlaajuisiin ongelmiin ja synnytetään uutta liiketoimintaa, työpaikkoja ja vientiä.

Kärkihankkeen etapit:

27.4.2017

Saavutukset:

- **Metsätieto ja sähköiset palvelut -hankkeen** tuloksena mm. sähköinen asiointi mahdollista. Metsään.fi -palvelussa ja toimijoiden välistä tiedonsiirtoa helpottavia metsätietostandardeja.
- Metsätilojen sukupolvenvaihdoksille on luotu kannustejärjestelmä (**Metsälahjavähennys**).
- **Yrittäjävähennys** on lisätty tuloverolakiin myös **metsätalouden osalta**.
- **Puurakentamisen ohjelma 2016–2018**, uudistetut rakentamista koskevat asetukset voimaan 1/2018.
- Useiden **cleantech- pilottihankkeiden** rahoitus ja käynnistäminen.

Loppukauden päätoimet:

- **Puurakentamista** edistetään energia- ja ilmastostrategian toimien mukaisesti.
- **Metsävaratietojen hyödyntämistä** ja sähköisten asiointipalveluiden kehittämistä koskevat hankkeet valmistuvat 12/2018.
- **HE metsätietolaista 8/2017**.
- Jatketaan **Kansallisen metsästrategia 2025:n** toimeenpanoa ja kartoitetaan strategian mahdolliset muutostarpeet. Toimeenpanon painopistealueina ovat erityisesti talousmetsien luonnonhoito, metsien kasvun lisääminen, metsätalouden uuden kannustejärjestelmän linjausten muodostaminen, kuolinpesien elinkaaren nopeuttaminen sekä tilastoinnin ja metsäalan tietopohjan kehittäminen. Toteutus 2017–2019.
- Arvioidaan metsästrategian mahdolliset muutostarpeet. Toteutus 2018.

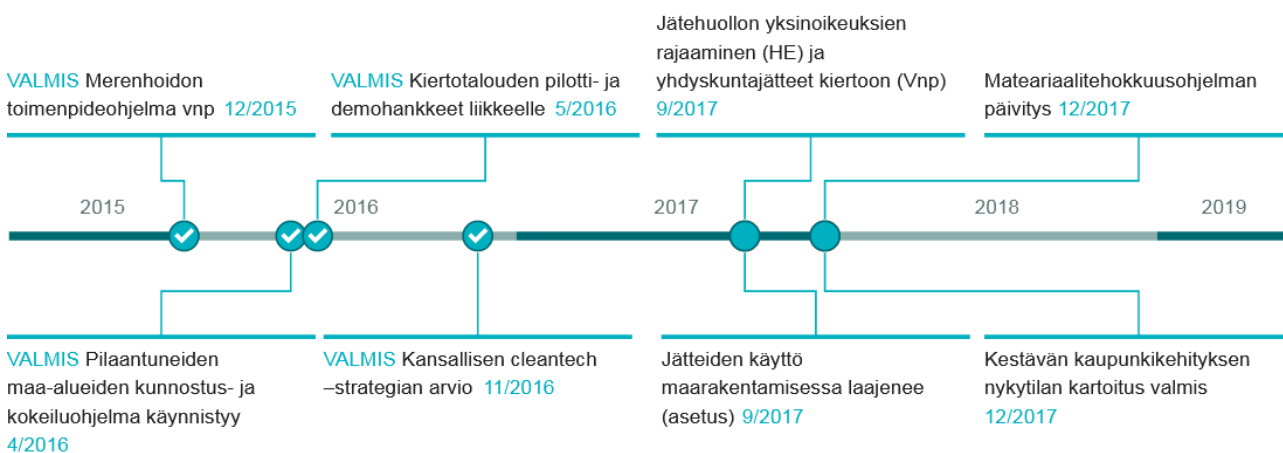
Kärkihanke 3:

Kiertotalouden läpimurto ja puhtaat ratkaisut käyttöön

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

Tavoitteena on hyödyntää kiertotalouden ja puhtaiden ratkaisujen kasvavia mahdollisuuksia. Itämeren hyvän ekologisen tilan edistämiseksi toimitaan yhteistyössä kotimaisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa. Vesistöihin huuhtoutuvien ravinteiden ja humuksen määrää vähennetään ja lisätään maatalouden ravinne- ja energiaomavaraisuutta. Kiertotalouden ja cleantechin liiketoiminta ja vienti kasvavat ja syntyy uusia työpaikkoja.

Kärkihankkeen etapit:

26.4.2017

Saavutukset:

- **Ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelma** ja vesien- ja merenhoidon kärkihankkeet.
- Uudet **investoinnit** biotalouteen.
- Sitran ja ministeriöiden johdolla laadittu **Kansallinen kiertotalouden tiekartta**.
- Kuusi kansainvälisen markkinapotentiaalin omaavaa yritysekosysteemiä, TEKES:n Biotalousliiketoimintakärjet ja ekosysteemit -ohjelma.
- **Kierrätystä edistävät jätelainsäädäntöhankkeet**: vaikutusarviointi kunnan jätehuollon järjestämisvastuun rajaamisesta asumisessa syntyviin jätteisiin,
- Yhdyskuntajätteen kierrätyksen **kokeiluhankkeet**.
- Uusia, kansainvälisesti kilpailukykyisiä **pilaantuneen maa-alueiden kunnostusmenetelmiä** kehitetty ja alueita kunnostettu käyttöön: TEKES:n ja YM:n Clean Soil -ohjelma.

Loppukauden päätoimenpiteet:

- **Kiertotalouden edistämiseksi** laaditaan yhteistyössä Sitran kanssa toimenpideohjelma, joka pohjautuu aiemmin julkaistuun kiertotalouden tiekarttaan. HE jätelain muuttamisesta kunnan jätehuollon järjestämisvastuun rajaamiseksi vain asumisessa syntyviin jätteisiin, HE syksy 2017.
- **Valtakunnallinen jätesuunnitelma**, vnp 9/2017
- Kestävien ja innovatiivisten hankintojen lisäämiseksi perustetaan verkostomainen **osaamiskeskus** keväällä 2018 ja pilotoidaan **Green deal -mallia** kestävien hankintojen edistämiseksi
- **Kestävän kaupunkikehityksen ohjelman** valmistelu.

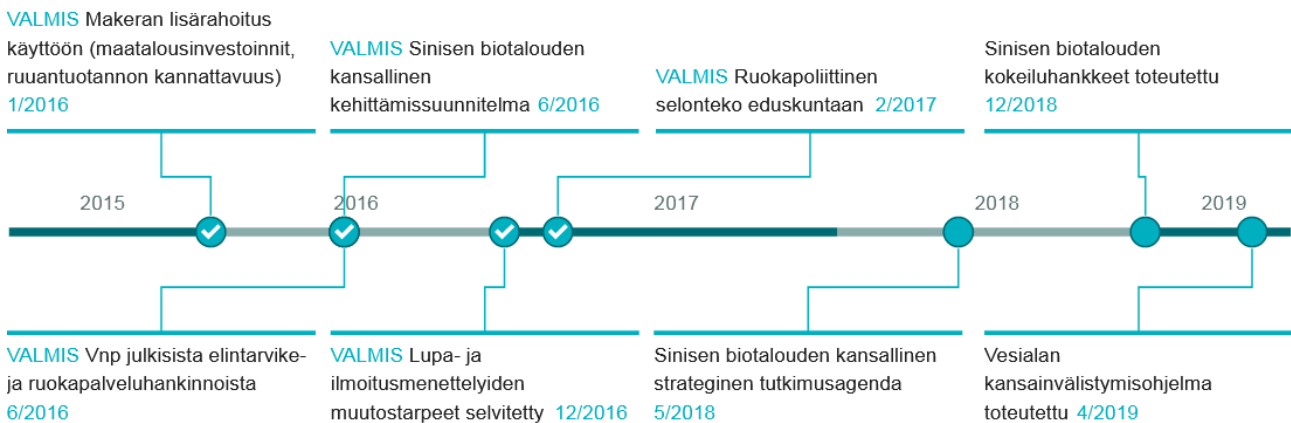
Kärkihanke 4:

Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

Tavoitteena on parantaa maatalouden kannattavuutta ja vahvistaa maatalojen maksuvalmiutta. Hallituskaudelle ei säädetä uusia kustannuksia aiheuttavia veloitteita. Puhtaiden elintarvikkeidemme sekä kala- ja vesivarojen kotimaista käyttöä ja vientiä edistetään.

Kärkihankkeen etapit:

25.4.2017

Saavutukset:

- **Maatilatalouden kehittämisrahastoon** siirrettävän 90 milj. euron lisärahoituksen turvin pystytään varmistamaan maatalouden investointien rahoitus.
- Vnp julkisista **elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoista** annettiin kesäkuussa 2016.
- **Ruokapoliittinen selonteko** on eduskunnan käsittelyssä.
- **Elintarvikevientä** on edistetty kärkihankerahoituksella mm. lisäämällä Eviran resursseja.
- Hallinnollista taakkaa on vähennetty tuntuvasti kuluvan hallituskauden aikana.
- **Sinisen biotalouden kansallinen kehittämissuunnitelma** sekä Pohjoismaiden sinisen biotalouden tiekartta valmistuneet. Kalatalouden innovaatio-ohjelmat käynnistetty.
- Rahoitettu useita merkittäviä kalataloutta uudistavia investointeja.

Loppukauden päätoimet:

- Toimeenpannaan loppuun **maatalouden kriisipaketti**.
- Laaditaan ja toimeenpannaan **Ruokapoliittisen selonteon toimenpideohjelma**.
- Yhdistetään vuoden 2019 alusta lukien Maaseutuvirasto (Mavi) ja Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira) sekä Maanmittauslaitoksen tietotekniikan palvelukeskuksen eräät tehtävät.
- Toteutetaan sinisen biotalouden kehittämissuunnitelma ja siihen sisältyvä **vesialan kansainvälistymisohjelma**. Valmis 4/2019.
- Laaditaan yritysten, tutkimuksen ja rahoittajien yhteistyönä **sinisen biotalouden kansallinen strateginen tutkimusagenda**. Valmis 5/2018
- Sinisen biotalouden kokeiluhankkeena toteutetaan kalanviljelytekniikan kokeilu-, oppimis- ja innovaatioympäristön rakentaminen Luken Laukaan toimipisteeseen. Valmis 12/2018.
- Jatketaan ympäristöllisiä menettelyjä koskevan lainsäädännön uudistamista.

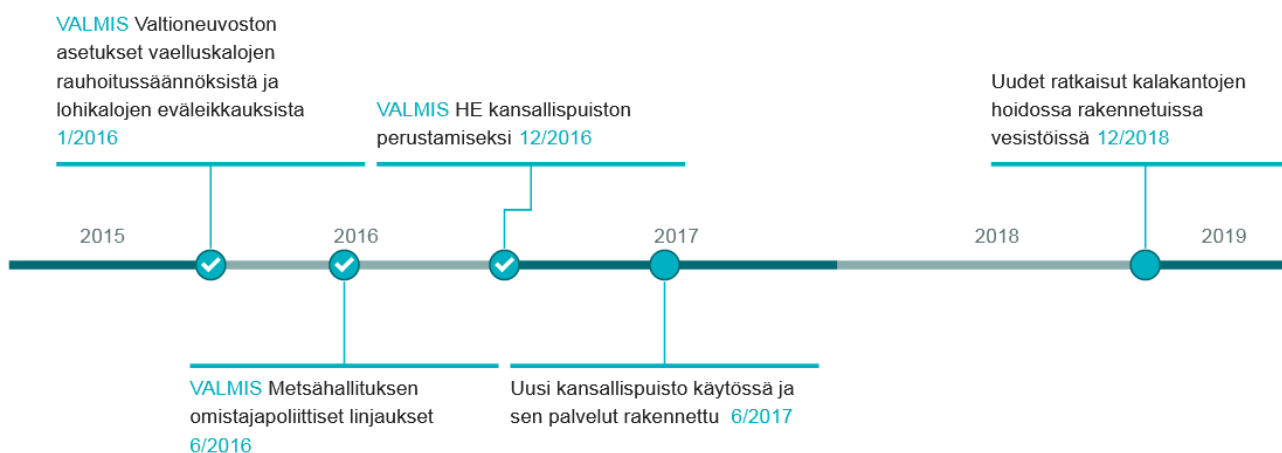
Kärkihanke 5:

Luontopoliitikkaa luottamuksella ja reiluin keinoin

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen ja maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

Tavoitteena on turvata luonnonsuojelun taso ja lisätä luonnonsuojelutoimien paikallista hyväksyttävyyttä avoimella yhteistyöllä ja osallistavalla päätöksenteolla. Kansallista ja kansainvälistä virkistys- ja luontomatkailua lisätään.

Kärkihankkeen etapit:

25.4.2017

Saavutukset:

- **Hossan kansallispuiston perustaminen Suomen 100 -vuotisjuhlavuonna.** Suomen itsenäisyyden 100 -vuotisjuhlavuoden kansallispuistostatus lisää Suomen ja Hossan alueen vetovoimaa luonto- ja kulttuurimatkailukohteena ja luo uusia mahdollisuuksia kestäväälle matkailun yritys-toiminnalle.
- Valtioneuvoston asetus **vaelluskaloja** koskevista uusista rauhoitussäännöksistä sekä istutettavien lohikalojen eväleikkausvelvollisuudesta annettiin 1/2016.
- Kaupallisessa kalastuksessa otettiin vuoden 2017 alusta käyttöön lakiin 1048/2016 perustuva uusi **kiintiöjärjestelmä**.

Loppukauden päätoimenpiteet:

- Toteutetaan lijoen Raasakan kalatie sekä muut lijoen kärkihankekokonaisuuteen sisällytetyt toimenpiteet, Saimaan järvilohen kärkihanke ja innovatiivinen Kalasydän-pilottihanke (Kalasydän Oy).
- Tehostetaan lohien ylisiirtoja Kemijoella ja käynnistetään lohien ja meritaimenen palautusohjelma.
- Hallitus vahvistaa metsäluonnon monimuotoisuuden suojelua panostamalla **METSO-ohjelman** toimeenpanoon.
- Osana Matkailu 4.0 -hanketta luontomatkailun edellytyksiä vahvistetaan (ks. KIKY Kh 1)

5. DIGITALISAATIO, KOKEILUT JA NORMIEN PURKAMINEN

vuonna
2025

Suomi on ottanut tuottavuusloikan julkisissa palveluissa ja yksityisellä sektorilla tarttumalla digitalisaation mahdollisuuksiin ja purkamalla turhaa sääntelyä ja byrokratiaa. Suomen ketterää uudistumista tuetaan luottamukseen, vuorovaikutukseen ja kokeilujen hyödyntämiseen perustuvalla johtamiskulttuurilla.

HALLITUSKAUDEN TAVOITTEET PAINOPISTEALUEELLE

Määrätietoisella johtamismallilla on kehitetty käyttäjälähtöiset, tuottavuutta ja tuloksellisuutta nostavat yhden luukun digitaaliset julkiset palvelut.

Julkinen päätöksenteko on innovatiivisesti mahdollistanut ja luonut Suomeen suotuisan toimintaympäristön digitaalisille palveluille ja teollisen internetin sovelluksille ja uusille liiketoimintamalleille.

Kansalaisten arkea, yritystoimintaa, maataloutta, investointeja, rakentamista, tervettä kilpailua ja vapaaehtoistoimintaa on helpotettu merkittävästi turhaa sääntelyä purkamalla, hallinnollista taakkaa keventämällä ja lupaprosesseja sujuvoittamalla.

Johtamista ja toimeenpanoa on rohkeasti uudistettu vahvistamalla tietoon perustuvaa päätöksentekoa ja avoimuutta sekä hyödyntämällä kokeiluja ja kansalaisten osallisuutta tukevia toimintatapoja.

KÄRKIHANKKEET

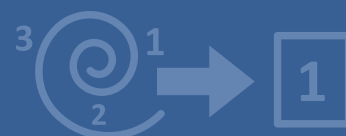
1 Digitalisoidaan julkiset palvelut

2 Rakennetaan digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristö

3 Sujuvoitetaan säädöksiä

4 Otetaan käyttöön kokeilukulttuuri

5 Parannetaan johtamista ja toimeenpanoa

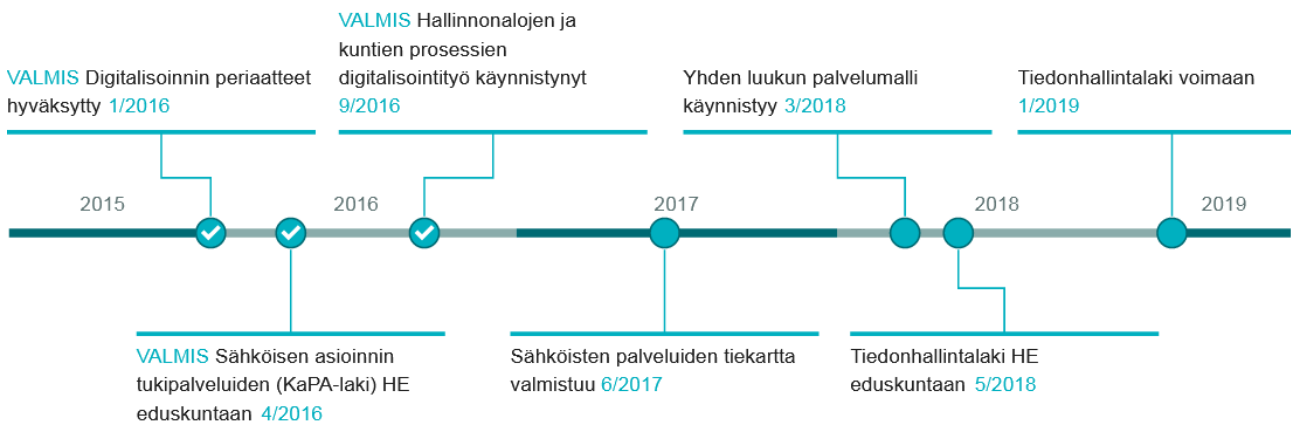

Kärkihanke 1: Digitalisoidaan julkiset palvelut

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Julkiset palvelut rakennetaan käyttäjälähtöisiksi ja ensisijaisesti digitaalisiksi toimintatapoja uudistamalla. Tämä on yksi avainkeinoista julkisen hallinnon tuottavuusloikassa. Digitalisaatio on hallituksen strategian läpileikkaava teema. Luodaan asiakaslähtöiset julkisia palveluita koskevat periaatteet. Sitoutetaan julkinen sektori automatisoimaan ja digitalisoimaan toimintatapansa.

Kärkihankkeen etapit:

25.4.2017

Saavutukset:

- Julkisia palveluja koskevat digitalisoinnin **periaatteet** on vahvistettu.
- Perustettu Valtiokonttoriin moniammatillinen **digitiimi D9**, joka antaa virastoille käytännön apua poikkihallinnollisten, asiakaslähtöisten ja helppokäyttöisten julkisten digipalveluiden rakentamisessa.
- **Kansallisen palveluarkkitehtuurin (KaPa)** palvelut ovat käytössä ja käyttö laajenee.
- Sähköisen asioinnin **tukipalveluja koskeva lainsäädäntö** on hyväksytty eduskunnassa
- **Digikuntakokeiluun** osallistuu 34 kuntaa sekä yksi maakunta.
- Kärkihankkeelle varatusta 100 M€:n määrärahalta on **rahoitettu strategisesti 15 merkittävää digihanketta**, kuten esimerkiksi kansallinen tulorekisteri.
- Suomi ja Viro perustaneet yhteisen instituutin kehittämään palveluväylän käyttämää X-Road –teknologiaa.
- Perustettu Digi arkeen -neuvottelukunta ja käynnissä AUTA-hanke.

Loppukauden päätoimet:

- Toimeenpannaan **sähköisten palvelujen tiekartta** 2017–2021. Tiekartan yhtenä osana siirrytään käyttämään ensisijaisesti sähköistä postilaatikkoo vuoden 2018 aikana. Tiekartta valmistuu 6/2017.
- Syksyn 2017 aikana KaPassa otetaan käyttöön **uusi Suomi.fi-verkkopalvelu**.
- Valmistellaan uusi **tiedonhallintalaki**. HE annetaan keväällä 2018 ja laki voimaan 1.1.2019.
- Otetaan käyttöön valtion digihankkeiden koordinoimisen ja investointien **ohjaamisen uusi malli**.
- Kärkihanketta viedään eteenpäin tiiviissä yhteistyössä keskushallinnon uudistamisen reformin sekä johtamisen ja toimeenpanon parantamisen kärkihankeen kanssa.
- Toimeenpannaan **ensisijaisesti sähköisten palvelujen tiekartta** 2017–2021. Valmistuu 6/2017.
- Vauhditetaan digitaalisten ekosysteemien kehkeytymistä **ekosysteemifoorumimallilla**. Kaksi-vuotinen ohjelma, joka tukee sekä julkisten että yksityisten palvelujen digitalisaatiota.
- Viedään päätökseen **digikuntakokeilut** ja levitetään niiden tuloksia kuntiin.

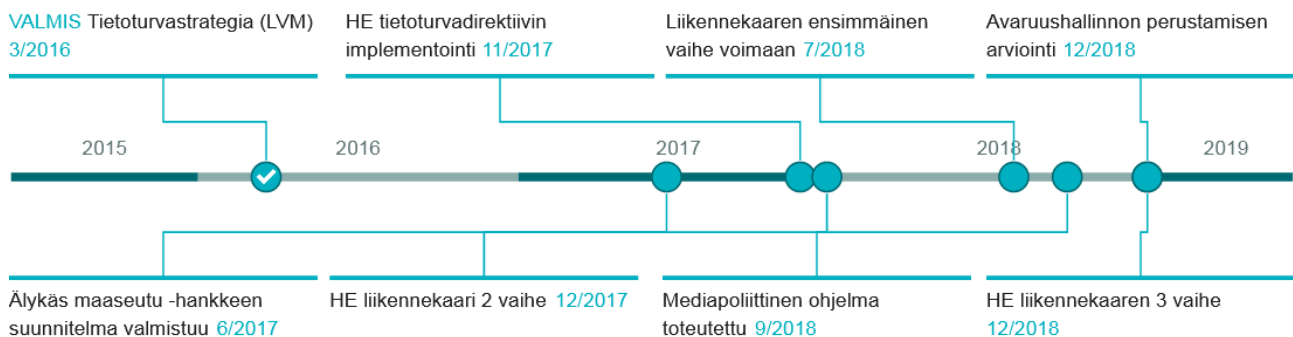
Kärkihanke 2:

Rakennetaan digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristö

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

Tavoitteena on suotuisan toimintaympäristön luominen digitaalisille palveluille ja uusille liiketoimintamalleille. Kärkihankkeessa luodaan innovaatioiden ja palveluiden syntymistä tukeva säädös- ja muu toimintaympäristö. Hyödynnetään massadataa ja robotisaatiota uuden liiketoiminnan ja toimintatapojen luomiseksi. Varmistetaan tietoturva ja sen kilpailuetua kasvattavat mahdollisuudet.

Kärkihankkeen etapit:

27.4.2017

Saavutukset:

- **Tietoturvastrategia** on vahvistettu ja sitä toimeenpannaan.
- **Laajakaistan** toimintasuunnitelma on laadittu. Se sisältää mm. esineiden internetin vaatimien nopeiden yhteyksien kehittämisen ja 5G:n edistämisen.
- Laki liikenteen palveluista (liikennekaarihankkeen ensimmäinen vaihe), jossa edistetään **digitaalisatiota** ja avataan **liikennemarkkinoita**, on hyväksytty ja tulee voimaan osin 1.1.2018 ja osin 1.7.2018. Liikkumispalveluita koskevat olennaiset tiedot avaava laki mahdollistaa saumattomat liikenteen palveluketjut sekä uudet liikenteen digitaaliset palvelut.
- Liikenneverkko selvityksellä (LIVE) on luotu pohjaa **liikenneinfrastruktuurin uusille rahoitusmalleille** ja kestäväälle kehittämiselle. Uudet rahoitusmalliselvitykset koskivat mahdollisuuksia rahoittaa infrastruktuurihankkeita asiakasrahoituksella sekä nk. palveluoperaattorimallia. Parlamentaarinen työryhmä on asetettu jatkamaan liikenteen rahoituskysymysten pohtimista.
- **Älykkäästä automaatiosta ja robotisaatiosta** on hyväksytty valtioneuvoston periaatepäätökset, joita toimeenpannaan ministeriöissä ja hallinnonaloilla. Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteltu ja toimeenpannaan liikenteen automaation tiekarttaa.
- Toimet **massadatan** ja **omadatan** hyödyntämisessä ovat toteutuksessa valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti.
- **Koillisväylän** kaapelihanketta vauhditetaan laaditun selvityksen pohjalta.

Loppukauden päätoimet:

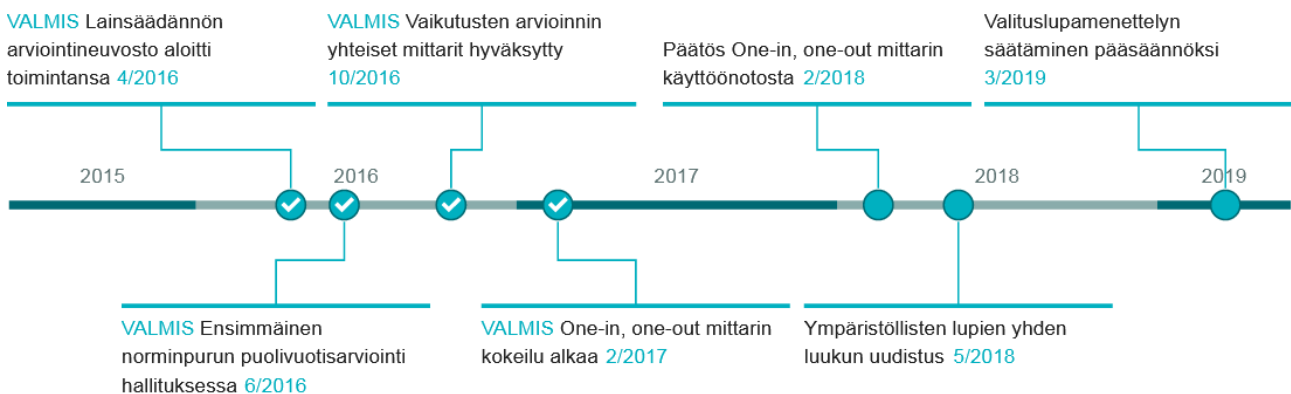
- Jatketaan **laajakaistayhteyksien** ja toimivien palvelujen parantamista.
- Toteutetaan **Älykäs maaseutu -hanke**, jossa edistetään uusia digitalisaatiota hyödyntäviä toimintamalleja erityisesti maaseudulla. Suunnitelma valmis 6/2017.
- Suunnitellaan **Oulu-Helsinki -merikaapeli** ja valmistellaan asiasta toteuttamissuunnitelma rahoitusesityksineen.
- Edistetään **datataloutta** liikenteen voimavarana.
- Luodaan kehittämissuunnitelma **logistiikan ja kuljetussektorin** sekä satamien digitalisaation vahvistamiseksi. (syksyyn 2018 mennessä).
- Valmistellaan **mediapoliittinen ohjelma** "Suomalaisen median monimuotoisuuden varmistaminen", joka sisältää selvityksen sekä muita suomalaisen median toimintaedellytyksiä parantavia lyhyemmän aikavälin toimia. Aloitetaan selvitys ja toimet 6/2017, toteutetaan ohjelma 2018 syksyyn mennessä.
- Valmistellaan **Satelliittinavigoinnin** tehokas hyödyntäminen Suomessa -toimenpideohjelma – 2017–2020.
- Arvioidaan **avaruushallinnon** perustaminen erityisesti piensatelliittitoiminnan edistämiseksi. (vuoden 2018 kuluessa).

Kärkihanke 3: Sujuvoitetaan säädöksiä

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

Tavoitteena on mahdollistava sääntely, turhien normien purkaminen ja hallinnollisen taakan keventäminen. Helpotetaan kansalaisten arkea, parannetaan kilpailukykyä, edistetään markkinoille-pääsyä ja digitalisaatiota.

Kärkihankkeen etapit:

26.4.2017

Saavutukset:

- **Kansalaisten arkea helpotettiin** vapauttamalla kauppojen aukioaloajat, lisäämällä sähköistä asiointia sekä mahdollistamalla uudenlaisten kulkuvälineiden käyttöönotto.
- **Yritysten toimintaedellytyksiä parannettiin** alentamalla työllistämiskynnystä, keventämällä viranomaismenettelyjä ja avaamalla markkinoita.
- **Hallintoa kevennettiin** viranomaismenettelyjä digitalisoimalla, ilmoitusmenettelyihin siirtymisellä tietyissä lupamenettelyissä sekä hallinnon rakenneuudistuksilla.
- **Lupa- ja valitusprosesseihin** liittyvä palvelulupaus on vahvistettu.
- **Viranomaisten keskinäisten valitusten** minimointi on käynnistynyt. Esimerkiksi ELY-keskusten valitusoikeutta on rajoitettu vaikutuksiltaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin asioihin.
- **Lainsäädännön arviointineuvosto** on asetettu toimikaudeksi 15.4.2016–14.4.2019. Arviointineuvoston tehtävänä on parantaa hallituksen esitysten vaikutusarviointien laatua sekä parantaa lainvalmistelukulttuuria.
- Normipurua koskevaa **mittariston** luomista varten on käynnistetty one in, one out -periaatteen kokeilu MMM:n ja TEM:n toimialoilla vuoden 2017 aikana. Tarkoituksena on turvata, ettei elinkeinoelämälle tai maataloudelle lainsäädännöstä aiheutuva kustannusrasitus kasva.

Hallituskauden loppupuolella toimenpiteitä kohdennetaan seuraaviin aiheisiin:

1. Asuntomarkkinat, rakentaminen ja infrastruktuuri

- Asumistukijärjestelmän uudistaminen
- Rakentamista ja kaavoitusta koskevien säädösten uudistaminen
- Maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön kokonaisuudistus
  - Kaavoitus-, lupa- ja valitusmenettelyt
  - Omistusasuntojen valtioneuvostonjärjestelmän kehittäminen
  - Rakentamista koskevien maankäyttö- ja rakennuslain alaisten asetusten määrän merkittävä vähentäminen

2. Kilpailukyvyn vahvistaminen

- Apteekkijärjestelmän ja lääkepalveluiden uudistaminen
- Energiamarkkinoiden kokonaisvaltainen uudistaminen
- Jätelainsäädännön uudistaminen
- Luvituksen vauhdittaminen
- Teollisuuden jätteiden hyötykäytön edistäminen
- Osakeyhtiölain uudistaminen

3. Työllisyyttä vahvistavat sujuvoittamistoimenpiteet

- Työaikalain uudistaminen
- Ulosottokaari (kannustinloukkujen purkaminen)

4. Elintarviketeollisuus ja ruokahuolto

- Elintarvikelainsäädännön kokonaisuudistus
- Elintarvikkeiden jakelutiet

5. Hallinto

- Julkishallinnon verkkolaskutuksen vauhdittaminen
- e-kuittien käyttöönotto
- Vapaaehtoistoiminnan sääntelyn ja verotuksen yksinkertaistaminen
- Rahankeräyslain uudistaminen
- Yritystukijärjestelmän uudistaminen

6. Muut säädösten sujuvoittamishankkeet

- Ammatillisen koulutuksen uudistaminen
- Alkoholilainsäädännön uudistaminen
- Tieliikennelain kokonaisuudistus
- Yksityisieläin kokonaisuudistus
- Laki liikenteen palveluista II ja III -vaiheen uudistukset ja täytäntöönpano
- Tietoyhteiskuntakaaren muutos
- Konkurssilainsäädännön tarkistaminen
- Yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön kokonaisuudistus
- Luovutaan nykyisistä lupa- ja ilmoitusmenettelyistä ja säädetään palvelun tuottajia koskevasta rekisteröintimenettelystä
- Verotusmenettelyjen yhdenmukaistaminen ja yksinkertaistaminen sekä sähköisen ilmoituksen edistäminen.

Lupa- ja valitusprosessien sujuvoittamiseksi toimeenpannaan vuosina 2017–2019 seuraavia kokonaisuuksia:

- **Ympäristöllisiä lupia** koskevan yhden luukun palvelujen toteuttaminen (ympäristölupa, vesitalouslupa, luonnonsuojelulain poikkeuslupa, maa-aineslupa, rakennuslupa): kevät 2018
- Valituslupamenettelyn käyttöönoton valmistelu ympäristönsuojelulainsäädännön alalla (YSL, VesiL, Maa-ainesL ja LuonnonsuojeluL) 4/2017
- **Valituslupamenettelyn** säätäminen pääsäännöksi valitettaessa ensiasteen hallintotuomioistuimen päätöksestä Korkeimpaan hallinto-oikeuteen: voimaan 3/2019
- Oikeudenkäynneistä hallintoasioissa koskevan lainsäädännön säätäminen (valitusasioiden sujuvampi ja nopeampi käsittely, valitusluvan säätäminen pääsäännöksi, tiedoksiantomenettelyn yksinkertaistaminen sekä vaikutus viranomaistenkeskinäisten valitusten minimointiin).

Lisäksi

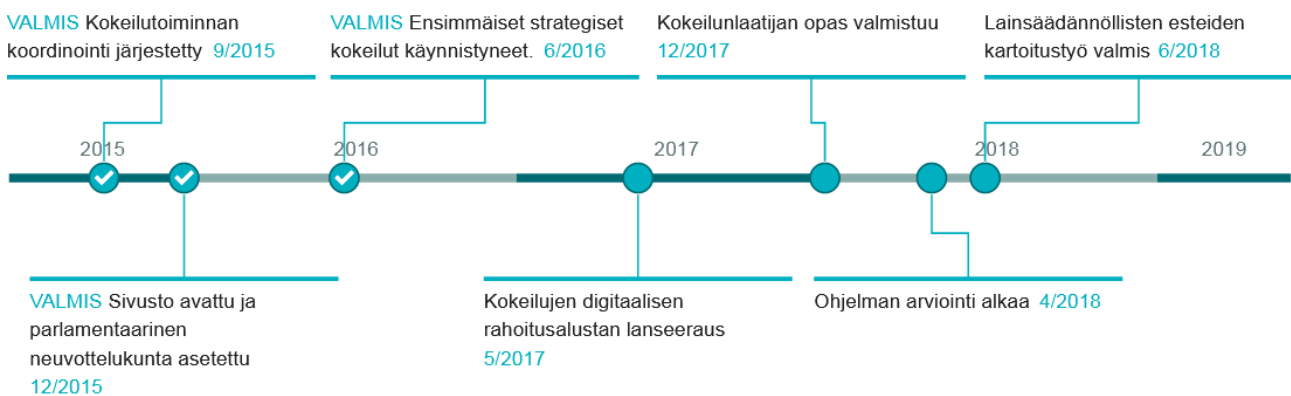
- Otetaan käyttöön hyväksytty palvelulupaus lupa- ja valitusprosesseista. 12/2017
- Lisätään sähköistä asiointia ja digitalisoidaan viranomaismenettelyitä.
- Siirrytään lupamenettelyistä ilmoitusmenettelyihin EU-lainsäädännön puitteissa.
- Jalkautetaan lainsäädännön arviointineuvoston lausuntokäytäntö hallituksen esitysten vaikutustenarviointiin.
- Arvioidaan yksi sisään, yksi ulos -periaatteen käyttöönottoa laajemmin säädösvalmistelussa. 2/2018

Kärkihanke 4: Otetaan käyttöön kokeilukulttuuri

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Kokeiluilla tavoitellaan innovatiivisia ratkaisuja, parannetaan palveluita, edistetään omatoimisuutta ja yrittäjyyttä sekä vahvistetaan alueellista ja paikallista päätöksentekoa ja yhteistyötä kansalaislähtöisiä toimintatapoja hyödyntäen.

Kärkihankkeen etapit:

27.4.2017

Saavutukset:

- Kokeiluja edistämään on valtioneuvoston kansliaan perustettu **kokeilutoiminto** ja asetettu **parlamentaarinen neuvottelukunta**.
- VNK:n **Kokeilunpaikka.fi -alustan** betaversio on otettu käyttöön 3/2017, lanseeraus 5/2017.
- Useita laajoja **strategisia kokeiluja** on käynnissä mm. perustulokokeilu, valinnanvapauskokeilu, digikuntakokeilu ja muiden kokeilujen käynnistäminen etenee (esim. kielikokeilut).
- Kokeileva Suomi -kiertue yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kanssa 2016–2017. Kiertue kattaa kaikki maakunnat.

Loppukauden päätoimet:

- Priorisoidaan **kiertotaloutteen, tekoälyyn ja työllisyyteen** liittyviä kokeiluja. Kokeiluja tuetaan Kokeilunpaikka.fi -alustalla ja kokeilujen pienrahoituksella, jota varten on kokonaisuudessaan myönnetty (LTA2016) 2 miljoonaa euroa määrärahaa.
- Kokeiluihin liittyvien **lainsäädännöllisten esteiden kartoitustyö** toteutetaan, valmis 12/2017 ja 6/2018) ja laaditaan kokeiluihin liittyvä erityinen **kokeilulainlaatijan opas**, valmis 12/2017. Tässä yhteydessä arvioidaan mahdollisuudet lainsäädännön normaalia joustavammalle valmistelulle (nopean toiminnan valmistelujoukot, ohituskaista).
- Seurataan ja arvioidaan **perustulokokeilun** toteutumista.

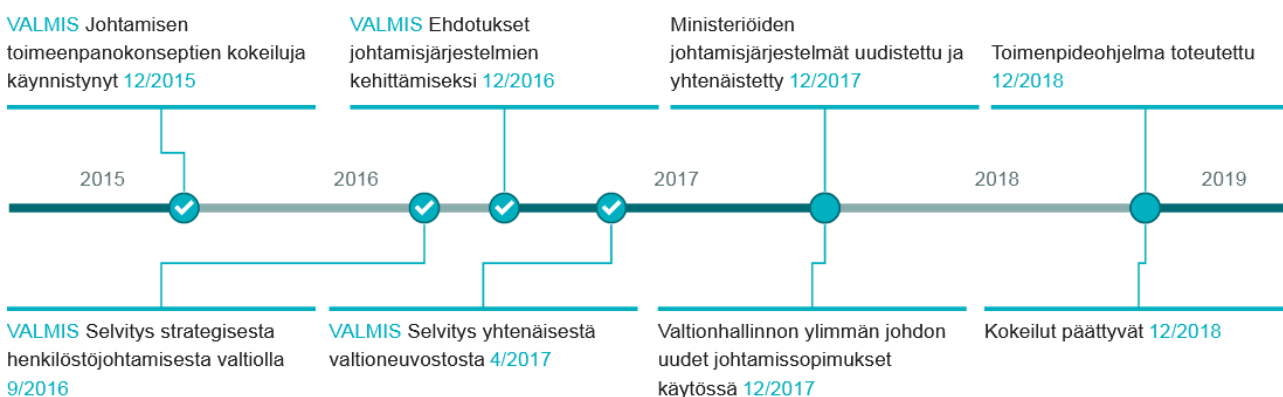
Kärkihanke 5:

Parannetaan johtamista ja toimeenpanoa

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Valtioneuvoston ja valtionhallinnon johtamisprosessit sovitetaan yhteen strategisen hallitustyöskentelyn kanssa. Vahvistetaan hallinnonalojen rajat ylittävää, tietoon perustuvaa johtamista ja toimeenpanoa.

Kärkihankkeen etapit:

4.5.2017

Saavutukset:

- Valtioneuvoston kehittämistyöryhmän (Tiitisen työryhmä) selvitys valmistunut 4/2017 (**Yhtenäinen valtioneuvosto** syntyy yhteistyöllä ja yhtenäisillä toimintatavoilla. VM:n julkaisu – 15/2017).
- Valtiokonttorin toteuttama selvitys **valtion HR-johtamisesta** valmistunut 9/2016 ("Yhteinen sävel, linjaukset digivaltion HR-johtamiseen ja osaamisen kehittämiseen").
- **Ministeriöiden johtamisjärjestelmien** kehittämisen hankeryhmän ehdotukset valmistuivat 12/2016. HAUS on käynnistänyt ministeriöiden yhteisen johtoryhmävalmennuksen.
- Valtionhallinnon ylimmän virkamiesjohdon **johtamissopimusmalli** ja -menettelyt luotu.
- Toteutettu kaksi Tulevaisuuden johtaja -ohjelman pilottia, joiden perusteella uudistettu ohjelma vuodelle 2017.
- Virastojen palvelulupausten toimeenpano käynnissä.
- Työ 2.0 -hanke on valmistellut työkaluja, käytännön malleja ja parhaita käytäntöjä valtionhallinnon työntekemisen tapojen uudistamiseen ja työympäristöjen kehittämiseen.

Loppukauden päätoimet:

- Tehdään Tiitisen työryhmän, Valtiokonttorin toteuttaman HR-selvityksen ja kärkihankkeen muiden toimenpiteiden tuottamien tietojen pohjalta päätökset kärkihankkeen etenemisestä.
- Kärkihanketta viedään eteenpäin tiiviissä yhteistyössä keskushallinnon uudistamisen reformin sekä julkisten palveluiden digitalisaation kärkihankkeen kanssa.
- Osana Matkailu 4.0-hanketta luontomatkailun edellytyksiä vahvistetaan. (Ks. KIKY).

6. REFORMIT

HALLITUSKAUDEN TAVOITE

Hallitus vahvistaa julkisen talouden kestävyttä seuraavilla rakenteellisilla uudistuksilla. Tehtävillä ratkaisulla on tavoitteena vähintään 4 miljardin euron taloudelliset vaikutukset. Ennen lakiesitysten antamista ja toimeenpanoa uudistuksilla tavoitellut kestävyysvajevaikutukset arvioidaan.

vähintään
4 mrd. €
vaikutukset

REFORMIT

1 Sosiaali - ja terveydenhuollon uudistus

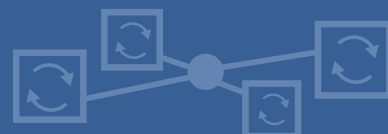
2 JTS-miljardi, eli kuntien, maakuntien ja koko julkisen sektorin kustannusten karsiminen

3 Tulevaisuuden kunta

4 Maakuntaudistus

5 Keskushallinnon uudistus

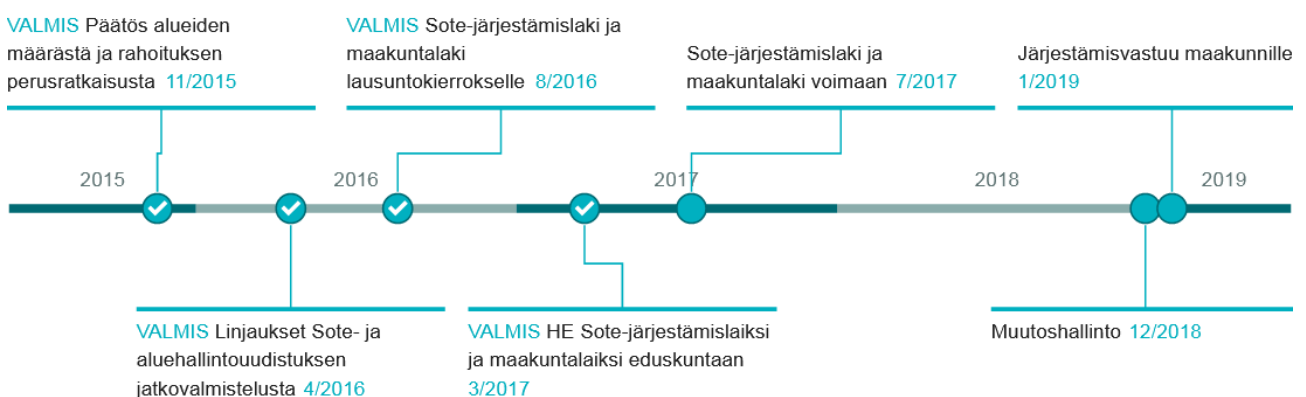

Reformi 1: Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula

Tavoitteena on julkisten sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvastuun kokoaminen kuntaa suuremmille itsehallintoalueille (maakunnille). Uudistuksessa toteutetaan palvelujen horisontaalinen ja vertikaalinen integraatio. Tavoitteena on näin ihmisen hyvinvoinnin ja terveyden kannalta tärkeä palveluketjujen saumaton kokonaisuus. Uudistuksella kavennetaan väestön hyvinvointi- ja terveyseroja ja saadaan toiminnan kustannukset hallintaan.

Kärkihankkeen etapit:

25.4.2017

Saavutukset:

- **HE SOTE- ja maakuntaudistuksesta** on annettu. Säädettyä esitetään maakuntalaki, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä niiden yhteinen voimaantulolaki. Esitys sisältää ehdotukset laiksi maakuntien rahoituksesta sekä ehdotukset kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön, verolainsäädännön, maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskevan lainsäädännön sekä eräiden yleishallintoa koskevien lakien muuttamiseksi.
- **Valtakunnallisten ICT-palvelukeskusten** valmistelu on alkanut. Maakuntien ICT-palveluiden tuottamista kootaan valtakunnalliseen ICT-palvelukeskukseen tai kilpailutetaan valtakunnallisen yhteishankintayksikön kautta. ICT-palveluiden tuotantoa voidaan myös hoitaa maakuntien yhteistyönä tai maakuntien ja kuntien välisenä yhteistyönä.

Loppukauden päätoimet:

- **HE valinnanvapauslaista** annetaan 5/2017. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2019.
- **SOTE-järjestämislaki ja maakuntalaki** on tarkoitettu tulemaan voimaan 7/2017.
- Järjestämisvastuu siirtyy maakunnille 1/2019.

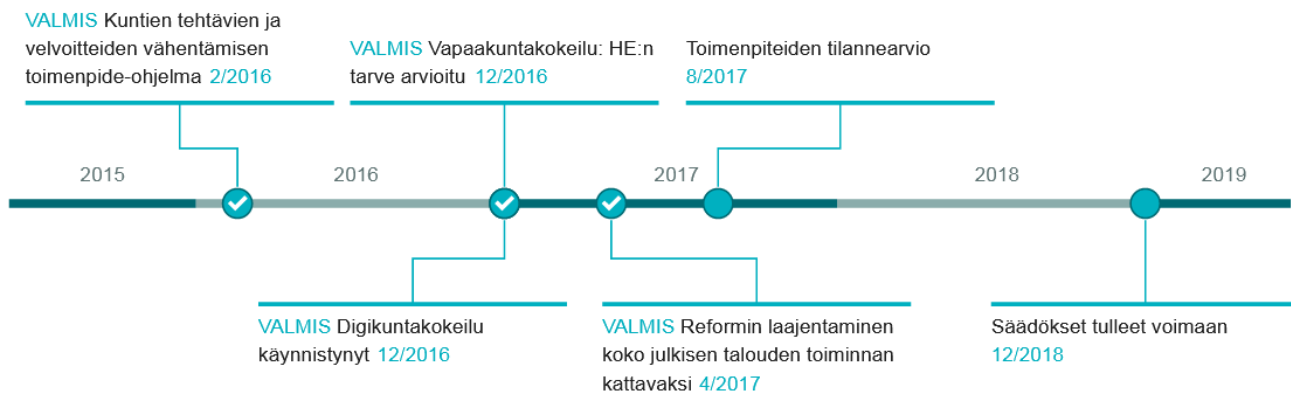
Reformi 2:

JTS-miljardi eli kuntien, maakuntien ja koko julkisen sektorin kustannusten karsiminen

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Tavoitteena on vähentää kuntien, maakuntien ja koko julkisen sektorin kustannuksia yhteensä 1 miljardilla eurolla.

Kärkihankkeen etapit:

21.4.2017

Saavutukset:

- **Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen** toimenpide-ohjelma on valmistunut.
- **Digikuntakokeilu** käynnistyi ja sen säästö- ja tuottavuusselvitys valmistui.
- Hallitus on uudistanut ja laajentanut reformin kattamaan koko julkisen talouden toiminnan. Reformi ulottuu vuoteen 2029 saakka. Jatkovalmistelu tehdään seuraavien teemojen pohjalta:
  - Kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsiminen (arvio säästöpotentiaalista 370 miljoonaa euroa)
  - Kuntien käyttötalouden menojen kannustinjärjestelmä (100 miljoonaa euroa)
  - Julkisen sektorin tilaohjelmat (50 miljoonaa euroa valtio, 100 miljoonaa euroa kunnat)
  - Kuntien ja valtion digitalisaatio (100 miljoonaa euroa kunnat ja 100 miljoonaa euroa valtio)
  - Valtion tuottavuussäästöt (100 miljoonaa euroa)
  - Yleiset tuottavuussäästöt (100 miljoonaa euroa)

Loppukauden päätoimet:

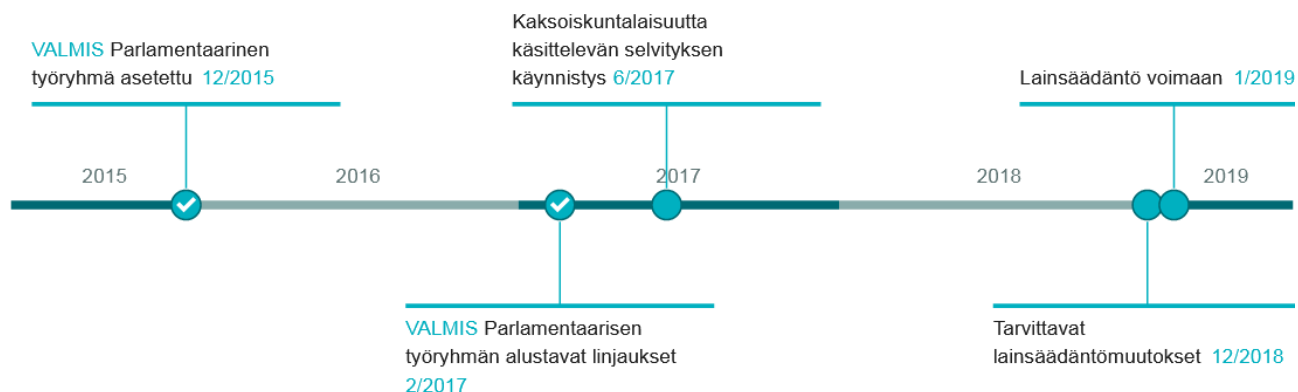
- Päätetyt linjaukset toimeenpannaan mahdollisimman nopeasti. Hallitus seuraa tarkasti toimenpiteiden valmistelua. Seuraava arvio 8/2017.
- Kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimista koskevat **säädösmuutokset** voimaan viimeistään 12/2018.

Reformi 3: Tulevaisuuden kunta

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Tavoitteena on määrittää kuntien rooli, asemaja tehtävät sekä suhdetta perustettaviin maakuntiin. Tavoitteena on myös uudistaa peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmä.

Kärkihankkeen etapit:

21.4.2017

Saavutukset:

- Parlamentaarinen työryhmä julkisti väliraportin **tulevaisuuden kunnan skenaarioista ja visioista 2030** (2/2017).
- Tampereen yliopiston, Suomen Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön yhteistyönä toteutettu Tulevaisuuden kunta -kirja julkaistu 3/2017.

Loppukauden päätoimet:

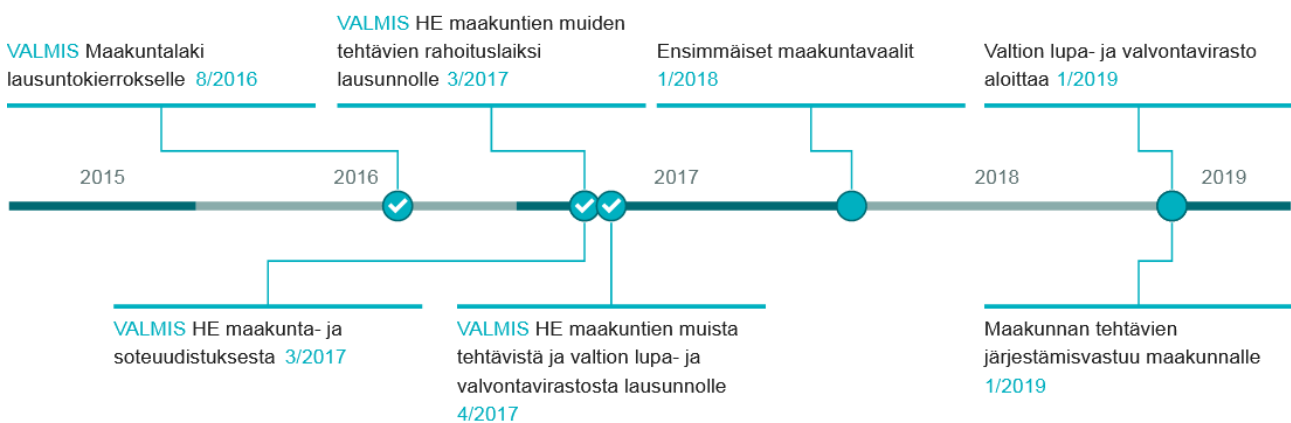
- Parlamentaarinen työryhmä jatkaa työtään (arvioi kenttäpalautteen, tekee loppuraportin ja kartoittaa lainsäädännön muutostarpeet).
- Toteutetaan selvitys mm. kaksoiskuntalaisuudesta, käynnistys kevät 2017
- Tarvittavat **lainsäädäntömuutokset** eduskuntaan 2018.

Reformi 4: Maakuntaudistus

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Tavoitteena on, että valtion aluehallinto ja maakuntahallinto sovitetaan yhteen ja yksinkertaistetaan julkisen aluehallinnon järjestämistä (valtio, alueet ja kunnat).

Kärkihankkeen etapit:

25.4.2017

Saavutukset:

- HE maakunta- ja soteuudistuksesta annettu eduskunnalle 3/2017.
- HE maakuntien muiden tehtävien **rahoituslaiksi** lausunnolla 3/2017.
- HE maakuntien muista tehtävistä ja valtion lupa- ja valvontavirastosta lausunnolle 4/2017.
- Maakuntien esivalmistelu käynnissä.

Loppukauden päätoimet:

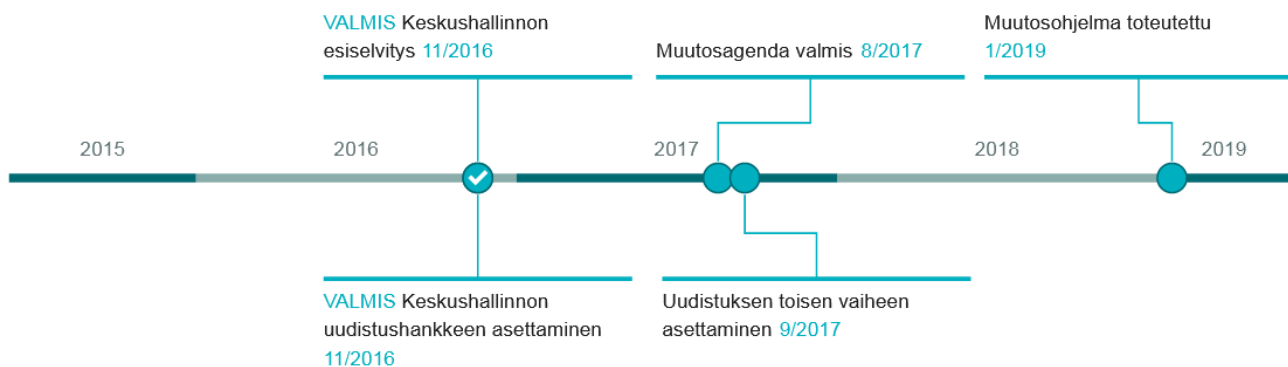
- **Maakuntalaki** tulee voimaan alkusyksystä 2017.
- Maakuntaudistuksen loput HE:t eduskunnan käsiteltäväksi alkusyksy 2017.
- Maakuntien **väliaikaishallinto** aloittaa alkusyksystä 2017.
- Ensimmäiset **maakuntavaalit** järjestetään 1/2018.
- **Maakuntavaltuustot** aloittavat 1.3.2018.
- Maakunnan tehtävien järjestämisvastuu siirtyy maakunnalle 1.1.2019.
- Valtion lupa- ja valvontavirasto aloittaa 1.1.2019.

Reformi 5: Keskushallinnon uudistus

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Tavoitteena on keskushallinto, jonka rakenne, ohjaus ja johtamisjärjestelmät ovat selkeät, jolla on kyky muutokseen ja riskienhallintaan ja jonka palvelut ovat asiakaslähtöisiä ja ensisijaisesti sähköisiä. Kokonaisuuden hallinta hallinnolliset sektorirajat ylittäen. Painopisteenä on toiminnallisesti yhtenäisen valtioneuvoston ja sen toimintatapojen sekä hallinnonalarajat ylittävien kokonaisuuksien ja digitalisoinnin hyödyntämisen ja sen mahdollistaman toiminnan uudistumisen johtamisen kehittäminen.

Kärkihankkeen etapit:

26.4.2017

Saavutukset:

- **Keskushallinnon esiselvitys 11/2016**
- **Keskushallinnon uudistushanke** on asetettu 11/2016. Muutosagendan muodostaminen on käynnistynyt. **Muutosohjelma** kokoaa yhteen erityisesti sote- ja maakuntauudistuksessa sekä digitalisaation ja johtamisen kärkihankkeissa tehtyä kehittämistyötä.

Loppukauden päätoimet:

- Muutosohjelma toteutetaan poikkihallinnollisessa yhteistyössä ministeriöiden ja virastojen kanssa. Toimeenpanovaihe käynnistyy syksyllä 2017 ja muutokset toteutetaan vuoden 2019 alkuun mennessä.
- Uudistushanketta viedään eteenpäin tiiviissä yhteistyössä johtamisen ja toimeenpanon parantamisen sekä julkisen palveluiden digitalisaation kärkihankkeiden kanssa.

7 HALLITUKSEN KESKEISET KIVIJALKAHANKKEET

Hanke 1: Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko

- Hyväksytty 6/2016.

Hanke 2: Kansainvälisen kestävä kehityksen toimintaohjelman kansallinen suunnitelma

- Valtioneuvoston selonteko kestävä kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta hyväksytty 2/2017.

Hanke 3: Suomen kehityspoliittinen linjaus, ml. tavoitteiden yhtymäkohdat maailmanlaajuiseen kestävä kehityksen ohjelmaan

- Valtioneuvoston selonteko: Suomen kehityspoliittikka hyväksytty 2/2016.

Hanke 4: Puolustusselonteko

- Hyväksytty 2/2017.

Hanke 5: Puolustusvoimien strategiset suorituskykyhankkeet toteutetaan

- Merivoimien taistelualusten korvaamisen hanke: käynnistetty 2015. Alushankinta ja taistelu-järjestelmähankinta tehdään erikseen. Investointipäätökset tehdään 2018.
- Hornet-kaluston suorituskyvyn korvaamisen hanke: käynnistetty 2015, tarjouspyynnöt lähetetään 4/2018. Investointipäätös tehdään seuraavalla hallituskaudella 2021.

Hanke 6: Arktisen strategian päivitys

- Hallituksen linjaus päivityksen painopistealueista hyväksytty 9/2016. Strategian päivityksen toimenpidesuunnitelma valmis 3/2017.

Hanke 7: Kyberturvallisuus kansalaisten arjen ja yritysten kasvun takaajana

- Kyberturvallisuus selvitys valmis 2/2017.
- Kyberturvallisuusstrategian toimeenpano-ohjelma vuosille 2017–2020 valmis 4/2017.

Hanke 8: Ulkomaan- ja tietoliikennetiedustelun toimivaltuuksien säädösperustan luominen

- Aloitettu 10/2015. Mietinnöt valmiit 4/2017. Hallituksen esitykset annetaan syysistuntokaudella 2017 lausuntokierroksen jälkeen.

Hanke 9: Oikeudenhoidon uudistamisohjelman toimeenpano mm. kärjäoikeuksien rakenneuudistus, korkeimpien oikeuksien yhdistäminen, tuomioistuinvirasto

- Toimeenpano käynnistetty 2013, valmis 2025. Kesällä 2016 on tarkennettu ohjelman toimeenpanoa tällä hallituskaudella. Valtaosa hankkeista valmisteilla, osa jo valmiita.
- Hallituksen esitys kärjäoikeusverkoston uudistamiseksi on annettu eduskunnalle 1/2017.

Hanke 10: Hallituksen tulevaisuus selonteko

- Valmis kahdessa osassa 2017 ja 2018.

Hanke 11: Sisäisen turvallisuuden selonteko

- Hyväksytty 5/2016.

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

SNELLMANINKATU 1, HELSINKI
PL 23, 00023 VALTIONEUVOSTO
p. 0295 16001
info@vnk.fi
vnk.fi/julkaisut

ISBN: 978-952-287-418-4 PDF
ISSN: 2323-962X PDF